

ОБЕДСКА БАРА

ПЛАН УПРАВЉАЊА ЗА СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ “ОБЕДСКА БАРА”

ЈП „Војводинашуме“
део предузећа
ШГ“Сремска митровица”

Сремска Митровица 2010 година

ПЛАН УПРАВЉАЊА СРП “ОБЕДСКА БАРА” 2011-2020

**ЈАВНО ПРЕДУЗЕЋЕ “ВОЈВОДИНАШУМЕ”
ШУМСКО ГАЗДИНСТВО “СРЕМСКА МИТРОВИЦА”
СРЕМСКА МИТРОВИЦА**

Рецензија:

Васић И.
Пајић С.

Консултанти:

Добројевић П.
Јањатовић А.
Софренић В.
Стојановић Т.
Цветковић Ђ.

Фотографије:

Лазић Л.
Петер С.
Пузовић С.

Карте и фотографије припремио:

Јенеи Д.

Обрада текста

Михајловић А.

Адреса:

ЈП “Војводинашуме”
Прерадовићева 2, 21 131 Петроварадин
Тел +381 21 431 144
е-маил: info@vojvodinasume.rs

ШГ “Сремска Митровица”
Паробродска 2, 22000 Ср. Митровица
Тел +381 22 622 111
е-маил: sgsm21@open.telekom.rs

**Сремска Митровица, Петроварадин / Србија
Децембар, 2010**

СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ „ОБЕДСКА БАРА“

Основни подаци	
Назив заштићеног подручја	Обедска бара
Категорија заштићеног подручја	Специјални резерват природе
Датум проглашења заштићеног подручја	31.08.1994
Површина	9.820,00 ха
Планско раздобље плана управљања	2011-2020
Управљач	ЈП „Војводинашуме“ Прерадовићева 2 21 131 Петроварадин Тел/факс: +381 21 431 144 Шумско газдинство „Сремска Митровица“ Паробродска 2 22 000 Сремска Митровица Тел/факс: +381 22 622 111 Радна јединица Купиново Бранка Маџаревића 34 22419 Купиново Тел/факс: +381 22 438 194
Документациона основа управљања	- Закон о заштити природе - Уредба о заштити СРП „Обедска бара“ - Просторни план подручја посебне намене за СРП „Обедска бара“ - План управљања (2006-2010) - Програм управљања - Правилник о чуварској служби и унутрашњем реду - Правилник о утврђивању висине и начина обрачуна накнада за коришћење природних вредности - Закон о шумама - Закон о ловству

ЛИСТА СКРАЋЕНИЦА

ГВО	Грабовачко-Витојевачко острво
ГЈ	Газдинска јединица
ЕКО-туризам	Развој туризма путем коришћења природних вредности
ЕТНО-туризам	Развој туризма на традиционалан – „стари“ начин
ЗПД	Заштићена природна добра
КЕС	Кружна едукативна стаза
НВО	Невладина организација
Л_{1,2,3,...}	Локације
ЛД	Лични доходак
МИС	Млади истраживачи Србије
СРП	Специјални резерват природе
ШГ	Шумско газдинство
ц	Око (цирка)
EECONETE	Европска еколошка мрежа (потенцијална)
EMERALD	Емералд подручје
IBA	Значајно подручје за птице
IUCN	Међународна унија заштите и очувања природе
IPA	Значајно подручје за биљке
UNESCO Natural Heritage	Светска природна баштина
UNESCO-2001 MAB	Налази се на плениминарном списку за Резерват биосфере у оквиру Унесковог програма човек и биосфера
RAMSAR	Значајна влажна подручја
WEB	Интернет презентација

ПРЕДГОВОР

Пред Вама је План управљања Специјалним резерватом природе „Обедска бара“. Доношење плана управљања за ово заштићено подручје представља значајан корак, јер је овај документ важан алат за обављање свих Законом предвиђених функција Управљача.

Планом управљања ближе се планира сваки аспект рада Управљача у наредних десет година, било да се ради о научним истраживањима, конкретним активностима заштите и очувања врста и еколошких система, развоју система посећивања или институционалном јачању самог Управљача и едукацији његових запослених.

План управљања Специјалним резерватом природе „Обедска бара“ плод је дуготрајног заједничког напора многих колега. У њему су уз израђиваче активно учествовали запослени код Управљача, Министарство животне средине и просторног планирања, Покрајински секретеријат за заштиту животне средине и одрживи развој, Покрајински завод за заштиту природе, и бројне институције и појединци.

С обзиром да се ради о првом десетогодишњем плану управљања резерватом, очекујемо да ће током његовог спровођења бити прилике за тестирање његових поставки, испунити предвиђене циљеве и спровести мере, али и уочити његове недостатке, како бисмо их приликом ревизије Плана управљања покушали исправити.

Захваљујемо свима који су учествовали у изради овога Плана управљања, а све оне који су на било који начин заинтересовани за простор Специјалног резервата природе „Обедска бара“ и рад Управљача позивамо да нам се придруже у креирању и спровођењу акционих планова и својим сугестијама помогну бољем спровођењу плана. Вјерујемо да ћемо тако допринети заједничком циљу – очуваној природи Специјалног резервата природе „Обедска бара“ на добробит свих.

Петроварадин, децембар 2010.

САДРЖАЈ

1.	Увод	13
1.1.	Специјални резерват природе“Обедска бара“	13
1.2.	Међународни статус Специјалног резервата природе „Обедска бара“	13
1.3.	Визија Специјалног резервата природе „Обедска бара“	14
1.3.1.	<i>Циљеви заштите, очувања унапређења и усклађеног развоја Специјалног резервата природе “Обедска бара“</i>	14
1.3.2.	<i>Анализа и оцена услова за остваривање циљева</i>	15
2.	ОКВИР УПРАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ОБЕДСКА БАРА“	19
2.1.	Национални и међународни контекст	19
2.2.	Законодавни оквир	19
2.3.	Управљање Специјалним резерватом природе “Обедска бара“	19
3.	ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ВРЕДНОСТИ	23
3.1.	Природне вредности	23
3.1.1.	<i>Геологија, хидрологија, тло</i>	23
3.1.2.	<i>Клима</i>	23
3.1.3.	<i>Предел</i>	24
3.1.4.	<i>Земљишни покривач</i>	24
3.1.5.	<i>Станишта</i>	24
3.1.5.1.	<i>Биљне заједнице</i>	24
3.1.6.	<i>Врсте</i>	26
3.1.6.1.	<i>Гљиве</i>	26
3.1.6.2.	<i>Флора</i>	27
3.1.6.3.	<i>Фауна</i>	27
3.1.7.	<i>Подручја са посебним значајем и статусом у СРП „Обедска бара“</i>	28
3.2.	Створене вредности	29
3.2.1.	<i>Становништво и културно историјске вредности</i>	29
3.2.2.	<i>Посетиоци и туризам</i>	29
3.3.	Оцена стања природних вредности заштићеног добра	30
3.4.	Фактори угрожавања главних вредности заштићеног подручја	30
4.	Зонирање	35
4.1.	Концепција- зонирања	35
4.2.	Систем зонирања	35
5.	Циљеви и мере управљања у Специјалном резервату природе “Обедска бара“	39
5.1.	Научно истраживачки и образовно едукативни рад	39
5.1.1.	<i>Пројекти</i>	40
5.1.1.1.	<i>„Студија могућности вишенаменског коришћења Купинског кута (1987)¹ - урађена</i>	40
5.1.1.2.	<i>Инвентаризација и картирање распрострањења заштићених, ретких и угрожених биљних и животињских врста</i>	40
5.1.1.3.	<i>Ревитализација природних екосистема”ГрабовачкоВитојевачко Острво”</i>	40
5.1.1.4.	<i>Оправданост ревитализације рибњака код насеља Обреж</i>	41
5.1.1.5.	<i>Студија за унапређење туристичке понуде и укључивање локалних заједница</i>	41
5.1.1.6.	<i>Дугорочни пројекат „Повратак ибиса“ (1995)²</i>	42
5.1.1.7.	<i>Праћење сушења старих шумских састојина храста лужњака</i>	42

5.1.1.8.	Реинтродукција и мониторинг црнке (<i>Umbra cramery, walbaum, 1972. Pisces, Umbridae</i>) у водама Србије, у делу који се односи на Обедску бару	42
5.1.1.9.	Усавршавање управљача	42
5.2.	Коришћење простора и природних вредности	42
5.2.1.	Коришћење шумских састојина	43
5.2.2.	Ловна фауна	43
5.2.3.	Риболовна фауна	44
5.2.4.	Коришћење осталих шумских производа	44
5.2.5.	Туристички потенцијал	44
5.2.6.	Научно – истраживачка база	45
5.3.	Развој и уређење простора	45
5.4.	Намена и режими коришћења земљишта	45
5.5.	Промоција Специјалног резервата природе „Обедска бара“	46
5.6.	Учешће јавности	46
5.7.	Културна баштина	46
5.8.	Систем посеђивања	46
5.8.1.	Управљање посетиоцима	47
5.8.2.	Интерпретација и едукација	47
5.9.	Инфраструктура	47
5.9.1.	Путна инфраструктура	47
5.9.2.	Остала инфраструктура	48
6.	Спровођење плана управљања	51
6.1.	Области спровођења плана	51
6.1.1.	Научно-истраживачки и образовни рад	51
6.1.1.1.	Студија могућности вишенаменског коришћења Купинског кута и Обедске баре (1987) ¹ урађена	51
6.1.1.2.	Пројекат ревитализације и промоције природних еко-система “Грабовачко – Витојевачко острво”	52
6.1.1.3.	Студија картирања и мониторинга заштићених врста	53
6.1.1.4.	Оправданост, санације и улоге рибњака код насеља Обрежа	53
6.1.1.5.	Студија за унапређење туристичке понуде и укључивање локалних заједница	53
6.1.1.6.	Дугорочни пројекат „Повратак Ибиса“ (1995) ²	54
6.1.1.7.	Праћење сушења шумских састојина храста лужњака	54
6.1.1.8.	Реинтродукција и мониторинг црнке (<i>Umbra cramery walbaum, 1972. Pisces Umbridae</i>) у водама Србије	55
6.1.1.9.	Образовни рад	55
6.1.2.	Коришћење природних вредности	56
6.1.2.1.	Коришћење шумских састојина	56
6.1.2.2.	Коришћење ловне фауне	56
6.1.2.3.	Коришћење риболовне фауне	57
6.1.2.4.	Коришћење осталих шумских производа	58
6.1.2.5.	Туристички потенцијал	58
6.1.2.6.	Научно - истраживачка база	59
6.1.3.	Развој и унапређење простора	59
6.1.4.	Намена и режими коришћења земљишта	59
6.1.5.	Промоција Специјалног резервата природе “Обедска бара”	60
6.1.6.	Учешће јавности	60
6.1.7.	Културна баштина	61
6.2.	Приоритетне мере и активности	62
6.2.1.	Формирање чуварске и водичке службе	62
6.2.2.	Усаглашавање планских докумената са законским прописима	63
6.2.3.	Усаглашавање ловних основа	64
6.2.4.	Ревитализација влажних ливада и паињака у оквиру националних пројеката	64
6.2.5.	Спровођење радова по пројекту “Ревитализација и промоција природних екосистема Купинске греде Специјалном резервату природе	

“Обедска бара” (2008)	66
6.2.5.1 Мере заштите биодиверзитета шумских станишта у поступку обнове и Реконструкције (по пројекту)	67
6.2.5.2. Ревитализација барских станишта са мерама активне заштите(по пројекту) ⁴	68
6.2.5.3. Ревитализација ливадских станишта (по пројекту) ⁴	69
6.2.5.4. Изградња туристичко рекреативних и едукативних садржаја (по пројекту) ⁴	70
6.2.6. Обнављање спољних граница	71
6.2.7. Усаглашавање Уредбе о заштити пецијалног резервата природе” Обедска бара” са Законом о заштити природе	71
6.3. Финансирање и процена трошкова	72
6.4. Праћење стања (мониторинг)	75
6.5. Сарадња са осталим заштићеним природним добрима	76
6.6. Процена ефикасности управљања	77
ЛИТЕРАТУА	79
ПРИЛОЗИ	81

I

1. Увод

- 1.1. Специјални резерват природе „Обедска бара“
- 1.2. Међународни статус СРП „Обедска бара“
- 1.3. Визија СРП „Обедска бара“
 - 1.3.1. Циљеви заштите очувања унапређења и усклађеног развоја СРП „Обедска бара“
 - 1.3.2. Анализа и оцена услова за остварење циљева

1. Увод

1.1. Специјални резерват природе“Обедска бара“

Обедска бара је једно од два најстарија заштићена природна добара на свету. Прва заштита датира из 1874 године, затим 1908;1919; 1951; 1968. и 1994. године. Налази се у југо-западном Срему, између насеља Грабоваца, Обрежа, Ашање, Купинова, Прогара и реке Саве. Простире се на територији општина Пећинци и Рума. Границу подручја чини пут Грабовци-Обреж, делом пута Обреж-Ашања, линије северно од Обедске баре, канал Вок, од Купинова до реке Саве. Јужна граница се протеже током реке Саве.

У ужем смислу, Обедска бара представља меандар реке Саве, чији је садашњи ток померен нешто јужније па је бара изолована од реке, а са њом се везује каналом Вок (са југоисточне стране) и Ревеница (северо-западне стране).

Обедска бара пружа се лучно (у облику потковице) између насеља Обрежа и Купинова. Дужина лука баре је око 13,5 км, ширина максимално износи 750 м. Површина корита баре се мења због засипања и зарастања, она данас износи око 7 км². Надморска висина варира од 71 м' – 73 м'.

Обедску бару, као природно добро карактеришу следеће особине и вредности:

- **Аутентичност** – изворни природни простор шума-бара-ливада са изузетним богатством врста и екосистема;
- **Репрезентативност** – јединствено поплавно подручје у националним размерама, специфичних природних процеса и антропогених утицаја;
- **Разноликост** – мозаик различитих биотопа, од отворених водених површина, мочвара, преко пашњака и ливада, до високих шумских састојина, са богатом флором и фауном;
- **Интегралност** – станишта унутар екосистема повезана су у јединствену еколошку целину и условљена су посебно цикличним кретањем воде и микрорељефом;
- **Пејсажна и историјске вредности** – специфична повезаност и смена водених површина, ливада и шума, уз културно историјске вредности као део пејсажа: Град Купиник, црква Мајке Ангелине, Црква Св. Луке итд.;
- **Туристичка и еколошко-образовава вредност** - изузетна испреплетаност природне и културне-духовне баштине, уз приступачност и отвореност простора.

1.2. Међународни статус Специјалног резервата природе „Обедска бара“

Обедска бара је прво Рамсарско подручје у бившој СФРЈ проглашено и уписано у рамсарску листу влажних подручја 1977 год. Површина Рамсарског подручја износи 17.501 ха. Обедска бара представља посебно важно подручје за очување птице мочварице. Она је, 1989. године проглашена за европско значајно подручје птица (IBA), од стране међународне организације BirdLife International. У 2009. години је извршена ревизија IBA подручја, па је на Обедској бари повећана површина на 29.923 ха (IBA-code RS009). У 2005 години Обедска бара је проглашена за подручје од посебног значаја за биљке Европе (IPA) према одлуци организације PlantLife Europe. Сем тога, Обедска бара је одређена као подручје Србије за које ће се радити номинација за упис на листу резервата биосфере у оквиру програма UNESCO MAB – Човек и Биосфера.

1.3. Визија Специјалног резервата природе „Обедска бара“

Специјални резерват природе “Обедска бара” је препознатљив по очуваним природним вредностима и њиховом разноликошћу. Мозаична смена станишних услова доприноси да на малом простору живи разноврсни биљни и животињски свет, који је због угрожености сврстан у ретке, угрожене и рањиве врсте.

Будућност Обедске баре је унапређење и заштита уз очување и обезбеђивање еколошки одрживог и равномерног (“мудрог”) коришћења природних ресурса. Задатак свих присутних лица на Обедској бари је да се на најбољи могућ начин заштите и унапреде природне и културно историјске вредности заштићеног подручја.

1.3.1. *Циљеви заштите, очувања унапређења и усклађеног развоја Специјалног резервата природе “Обедска бара”*

Законом о заштити природе (Сл.Гл.РС бр.36/2009), као и Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Обедске баре“ (Сл.Гл.РС бр.56/94) утврђене су смернице за опредељивање циљева заштите, очувања, унапређивања и развоја овог заштићеног природног добра. Режији заштите и коришћења који су дефинисани Уредбом, представљају законски оквир за одређивање циљева који ће се спроводити у програмским и планским документима.

У том смислу, циљеви заштите очувања унапређења и усклађеног развоја на простору СРП „Обедска бара“ су континуирани (период 2011-2020 год)

- Унапређење послова заштите, очувања и унапређења природног добра, уз јачање стручних и материјалних капацитета управљача;
- Одржавање биолошке равнотеже, односно обезбеђење опстанка изворних екосистема и њихове мозаичности, који својим појединим компонентама у целини представљају темељну природну вредност подручја, посебно водених, ливадских и шумских станишта;
- Обезбеђење одговарајућег водног режима са акцентом на нивоу и брзини протока воде и дужини трајања поплаве (успостављање контакта са реком Савом, омогућавање нормалног протока воде са запада на исток и кроз Потковицу њеним измуљивањем фазно по секторима, повезивање водених огледала-окана отвореним воденим коридорима, изградња наменских брана (устава) на улазно-излазним каналима уз сезонско нивелисање воде);
- Успостављање оптималног процентуалног односа и просторног распореда водене, барске, ливадске и шумске вегетације и њихових заједница, уз смањење површина под клонским тополама, шикарама и састојинама барског јасена;
- Поспешивање редовног кошења и пашарења на традиционалан начин на влажним и другим ливадама, ради спречавања сукцесије и поновног нарастања инвазивним врстама (багремац, врба и јасен);
- Формирање мешовитих шумских састојина са аутохтоним врстама;
- Спречавање повећања површина под вештачким засадима клонских топола, посебно у ГЈ (Купински кут, Обрешке ширине и Грабовачко-Витојевачко острво), уз сузбијање инвазивних и алохтоних врста;
- Обезбеђивање додатних извора хране и места гнежђења за различите представнике фауне путем чишћења влажних ливада, спречавањем нарастања постојећи водених окана и формирање нових, изградњом мањих наменских рибњака и острва, и слично;
- Спајање западног дела канала Ревеница са депресијом Врањ код Грабоваца, ради омогућавања природног протока воде кроз Резерват;
- Израда Пројекта ревитализације и промоције природних екосистема „Грабовачко-Витојевачко острво“ у СРП „Обедска бара“;
- Ревитализација отворених екосистема на простору Обрешких Ширина, уз усклађене видове коришћења простора (кошење и пашарење) са шумарством;

- Очување и унапређење станишних услова, нарочито у барама, на влажним ливадама и у шумама са храстом лужњаком;
- Решавање проблема хидролошког режима-услед недостатка воде у резервату;
- Активна заштита екосистема, санација станишта пашњака, бара, природних шумских састојина и ревитализација биоценоза уз репродукцију врста, односно реконструкцију појединих екосистема или њихових делова, тамо где је то могуће;
- Усклађивање привредних делатности (шумарство, ловство, пољопривреда, водопривреда, енергетика, саобраћај, рибарство и др.) са пословима заштите и унапређења стања природног добра;
- Трајни мониторинг у Резервату (стање екосистема угрожавајућих фактора, ефеката мера усклађеног „мудрог“ коришћења и дозвољених развојних активности);
- Повезивање интереса заштите природне и културне баштине са традицијом и одрживим развојем локалних заједница;
- Сарадња са међународним, републичким, покрајинским и локалним установама, стручним и научним институцијама и невладиним организацијама, које су повезане са заштићеним природним добром и интересима локалног становништва.

1.3.2. Анализа и оцена услова за остваривање циљева

Наведени циљеви заштите очувања, унапређења и усклађеног („мудрог“) развоја СРП „Обедска бара“, представљају флексибилан оквир за доношење и постављање програмских задатака Плана управљања (2011-2020). У суштини њихова реализација зависиће од низа других фактора, који се односе на управљача, друге субјекте, а посебно локалну заједницу, остале кориснике простора и ресурса, научна и стручна сазнања, висину и изворе финансијских средстава. Имајући у виду искуства из претходног програма (2006-2010), као и постојање предуслова за остваривање постављених циљева заштите, очувања, унапређења, одрживог коришћења и развоја СРП „Обедска бара“, може се констатовати да постоје реалне могућности и услови да се они остваре.

У ранијим деценијама, програми заштите и развоја природних вредности СРП „Обедска бара“ од стране управљача и других надлежних организација нису постигли задовољавајуће резултате пре свега услед хроничног недостатка материјалних средстава и адекватних пројеката управљања природним процесима и антропогеним утицајима. Посебно је била занемарена улога локалне заједнице, њихових интереса и могућности да буду информисани и да одлучују. Прекретница у активном приступу управљању десила се током 1990-их, са посебно значајним годинама: 1992 - почетак међународног истраживачког кампа „Повратак ибиса“ (Млади истраживачи Србије); 1994 - студија о природним вредностима и нова законска заштита (Завод за заштиту природе Србије, Влада Србије); 1995 - први средњорочни програм заштите и развоја Стараоца (ЈП „Србијашуме“); 1997 - почетак вишегодишњег међународног радног кампа у оквиру пројекта санације влажних станишта (Завод, Управљач, МИС). Током 2003. започета је реализација међународног пројекта Conservation-Rehabilitation Measures in Obedska bara /Project/No: YU.NAF.68:Restoration and revitalization of the wet meadows in Obedska bara Special nature reserve и Conservation-Rehabilitation Measures in Obedska bara /Project/No: CS.NAF 68b, а такође и низ пројеката суфинансираних од стране Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој.

У 2006. је донет Просторни план подручја посебне намене СРП „Обедска бара“ (Сл.лист АПВ, 8/06), који представља основу даљег управљања природним добром и развоја целог региона. У оквиру просторног плана посебно је дефинисана потреба очувања основних природних вредности, биодиверзитета, са посебним акцентом на аутохтона шумска станишта, влажне екосистеме и отворена станишта ливада и пашњака. Просторним планом и пратећим документом – Стратегијом развоја подручја, посебна пажња је посвећена ревитализацији нарушених природних и културних вредности и њиховог стављања у функцију одрживог развоја.

II

2. Оквир управљања Специјалним резерватом природе „Обедска бара“

- 2.1. Национални и међународни контекст
- 2.2. Законодавни оквир
- 2.3. Управљање СРП „Обедска бара“

2. ОКВИР УПРАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ОБЕДСКА БАРА“

2.1. Национални и међународни контекст

Обедска бара је Уредбом о заштити из 1994. године стављена под заштиту као Специјални резерват природе, природно добро од изузетног значаја I категорије. Нови Закон о заштити природе (Сл.Гл.РС бр. 36/2009) донео је измену по врстама заштићених природних добара и категоризације, тако да више не постоји заштићено природно добро I категорије. Зато је потребно усагласити Уредбу о заштити СРП „Обедска бара“ са Законом.

На основу стандарда IUCN – Међународне уније за заштиту природе са седиштем у Гланду – Швајцарска, која подстиче државе широм света да очувају биодиверзитет и обезбеде еколошки одрживо и равномерно коришћење природних ресурса, Обедска бара је сврстана у IV категорију - подручја са управљањем стаништима и врстама.

2.2. Законодавни оквир

Заштита природе у Републици Србији уређена је са више правних прописа. За СРП „Обедска бара“ основни правни пропис је Закон о заштити природе (Сл.Гл.РС бр.36/2009). Овим Законом се дефинишу категорије заштићеног подручја и основни документи управљања. Уредбом о заштити СРП „Обедска бара“ су дате мере за провођење режима степена заштите и одређен је управљач заштићеног подручја. У доношењу уредбе о заштити учествује Завод за заштиту природе. Сем наведеног, Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби, као и Правилник о утврђивању висине и начина обрачуна накнада за коришћење природних вредности (донео управљач), делом дефинишу мере заштите очувања и коришћења заштићеног подручја.

Активности везане за управљање заштићеним подручјем и њихово спровођење су у надлежности Министарства животне средине и просторног планирања и Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој, коме су поверени и инспекцијски послови. Стручни послови на заштићеном природном добру су поверени Покрајинском заводу за заштиту природе.

2.3. Управљање Специјалним резерватом природе “Обедска бара”

Уредбом о заштити СРП „Обедска бара“ из 1994. одређен је управљач ЈП „Србијашуме“-Шумско газдинство „Сремска итровица“. Доношењем Закона о преносу надлежности из 2002. године управљање је пренето на ЈП „Војводинашуме“-Шумско газдинство „Сремска Митровица“, чије су обавезе:

- Управљање заштићеним природним добром на начин да се у потпуности спроведу успостављени режими заштите и очува природно добро;
- Обезбеђивање услова за спровођење научно-истраживачких, културних, васпитно-образованих, информативно-пропагандних и других активности;
- Успостављање и развој дозвољених одрживих делатности, односно развојних функција заштићеног подручја на прописан начин;
- Обезбеђивање финансијских средстава: буџет Републике, буџет Покрајине, сопствена средства, пројектне активности, из других извора.

Да би се оствариле претходне комплексне активности и обавезе у оквиру ЈП „Војводинашуме“ формирана је служба за заштиту природе. Шеф службе (дипл.инг.шумарства) са седиштем у Новом Саду, кординира самосталне референте за заштиту природе у шумским газдинствима. Самостални референти кординирају шефове радних јединица, управнике резервата и дају им конкретне задатке који треба да се спроводе на терену. Управник резервата исте преноси на пословође и водича, који у

оквиру својих надлежности организују рад преко пословођа, руковаоца машинама и чуварске службе у резервату. Предности за развој новог програма управљања су:

- постојање искуства у пословима управљања шумским, барским и ливадским екосистемима,
- сазрела свест да се мора нешто конкретно предузети и пронаћи компромис,
- могућности комбинације различитих метода рада и постојеће опреме и инфраструктуре,
- значајан потенцијал локалне заједнице и јачање НВО сектора,
- сарадња са државним и стручним институцијама у успону,
- присуство међународних организација вољних да помогну,
- обједињавање туристичке понуде у оквиру ЕКО-ЕТНО туризма,
- традиционално одржавање међународног волонтерског кампа у организацији МИС.

III

3. Приказ главних вредности

- 3.1. Природне вредности
 - 3.1.1. Геологија, хидрологија, тло
 - 3.1.2. Клима
 - 3.1.3. Предел
 - 3.1.4. Земљишни покривач
 - 3.1.5. Станишта
 - 3.1.5.1. Биљне заједнице
 - 3.1.6. Врсте
 - 3.1.6.1. Гљиве
 - 3.1.6.2. Флора
 - 3.1.6.3. Фауна
 - 3.1.7. Подручја са посебним значајем и статусом у СРП „Обедска бара“
- 3.2. Створене вредности
 - 3.2.1. Становништво и културно историјске вредности
 - 3.2.2. Посетиоци и туризам
- 3.3. Оцена стања природних вредности и заштићеног добра
- 3.4. Фактори угрожавања главних вредности заштићеног подручја

3. ПРИКАЗ ГЛАВНИХ ВРЕДНОСТИ

3.1. Природне вредности

СРП „Обедска бара“ посебно одликује интегралност и мозаичност екосистема, бара, мочвара, окана, ливада, шума, условљена сезонским плављењем и микрорељефом (доље, греде, лесне терасе), од чега зависи опстанак изворног живог света и његових заједница. Екосистемски и специјски диверзитет Обедске баре представља једну од њених темељних вредности. На релативно малом простору је распрострањено око 30 водених, барских, мочварних, ливадских и шумских заједница. Доказано богаство фауне птица је 222 врсте, сисара 50, водоземаца 13, гмизаваца 11, риба 16, инсеката преко 300, зоопланктона преко 200, гљива преко 180, биљака 500 и маховина 50 врста. Због наведеног СРП „Обедска бара“ спада у један од најбогатијих и најочуванијих рефугијума живог света у панонском басену.

3.1.1. Геологија, хидрологија, тло

На простору Обедске баре у геолошком смислу се издвајају две целине: алувијална равна реке Саве и лесна тераса алувијална равна реке Саве, простира се у ширини 1,5-7 км уз реку. Најужа је јужно и источно од насеља Купиново, а најшира наспрам Обедске баре. Висина тла варира од 71 м⁰ у депресијама ГЈ „Купински кут“ до 76 м⁰ на обалским границама. Подручје је између 44° 38' 02" и 44° 46' 05" северне географске ширине (N) и 19° 47' 16", 20° 03' 30" источне географске дужине (I), а централна географска координата је 44° 33' 20" (N) и 20° 01' 30" (E) по Гриничу.

Алувијална равна је настала акумулацијом флувијалног материјала муља и песка. Основни облик рељефа алувијалне равни су обалске греде и уске издужене депресије. Лесна тераса представља другу флувијалну целину. Облици рељефа на лесној тераси су слабо изражени. Педолошки, подручје је веома разнолико. На малом простору сусрећу се различити типови земљишта и то: чернозем, очуван на вишим теренима, док на нижим теренима услед утицаја подземних вода је деградиран и јавља се као карбонати, безкарбонатни и са знацима забарења. Ритска карбонатна црница налази се на најнижем терену. Богата је хумусом, а испод хумусног слоја је глеј. Гајњача заузима највећу површину земљишта у ужој околини Обедске баре. У ужем подручју Обедске баре, од слатинастог земљишта се претежно среће солоћ. Алувијална земљишта заузимају алувијалну равна реке Саве, настају на алувијалном наносу који се још увек таложи. Заступљена су два подтипа (песковито и иловасто алувијално земљиште) и једна варијанта (забарено алувијално земљиште). У хидролошком погледу подручје је богато подземном и површинском водом. Једна од најинтересантнијих очуваних бара-мртваја је Обедска бара, као и два велика меандра у Србији, Орлача и Купински кут. Обедска бара је на западу, преко баре Ревенице повезана са коритом реке Саве. Дубљи делови баре (окна) имају воде током целе године. Снабдевање водом се врши притицањем подземних вода са лесне терасе, утицајем високих вода реке Саве, површинским сливањем атмосферских вода са околног вишег земљишта и површинским притицањем Савиних вода за време високих водостаја. Приливање Савиних вода врши се у западне делове, кроз више бара између места Грабоваца и Обрежа, чије се воде преко баре Ревенице преливају у Обедску бару и кроз канал Дубока Думача, ископан према кориту реке Саве. У исто време у источни део баре продире вода кроз канал Вок који спаја корито реке Саве са градским окном. За време високих вода река Сава у широком фронту прелива Обедску бару и она постаје активан ток реке Саве. Обедска бара губи подземну воду приликом ниских водостаја реке, а одводњава се каналом Вок. Термички услови у Обедској бари су резултат климе, географског положаја и релативно мале дубине њених окана.

3.1.2. Клима

Подручје Обедске баре, као и целе Војводине, спада у област континенталне климе. Ваздушна струјања из Влашке низије продиру преко Ђердапа и делом реке Дунава,

која се ублажују утицајем атланске климе са северо-запада, као и јужним струјањима. Због тога је клима у Војводини ублажена, континентална, панонска. У најјужнијем делу Панонске низије, јављају се одређена одступања. Према Славнићу „Срем спада у перифернији, хумиднији и топлији део Војводине“. Температура представља веома значајан фактор за вегетацију и посматрана у десетогодишњем периоду (1982-2003). Средња годишња температура износила је $10,9^{\circ}\text{C}$, а просечна температура за вегетациони период мај-октобар на бази истих података износила је $17,6^{\circ}\text{C}$. Најхладнији месец је јануар са просеком – $4,5^{\circ}\text{C}$ а најтоплији је месец јул са просеком од $27,7^{\circ}\text{C}$. Просек падавина у посматраном десетогодишњем периоду (1982-2003) износи 700 мм. Највише падавина су у јулу месецу просечно 755 мм, а највише у октобру месецу 955 мм. Количина падавина расте од касног пролећа до средине лета. У овом крају дувају ветрови: кошава у зимском периоду на махове траје од 3-7 дана, има и ветра северца, који дува зими и рано пролеће. На вегетацију повољно делују западни и северозападни ветар, ови ветрови доносе и влагу.

3.1.3. Предел

СРП "Обедска бара" се састоји од више очуваних просторних целина као што су: Купинске греде, „Потковица“, Чењин-Обрешке ширине, Грабовачко-Витојевачко острво, Купински кут. У заштитној зони резервата налазе се целине: Јасенска-Белило, Матијевица-Кадоница, Висока шума-Лошинци. Унутар природног добра се налазе два шира подручја са темељним природним вредностима. То су на истоку резервата Купинске греде-„Потковица“, а на западу Обрешке Ширине-Ревеница. До пре 50 година, на овом простору је постојала равнотежа површина и просторног распореда бара, ливада и шума, али је природним процесом (сукцесија) и антропогеним утицајем дошло је до значајног нарушавања тог баланса. Данас, однос површина у СРП "Обедска бара" (шуме, плантаже, баре, влажне ливаде и пашњаци) се полако поправља. Имајући у виду значај отворених природних станишта бара и ливада за биодиверзитет и предеону разноликост, њихова површина се путем дугорочних пројеката ревитализације употпуњује, па ће кроз десетак година површински и просторно износити око 15% резервата (шуме и плантаже ће чинити 85%), што се може сматрати задовољајућим.

3.1.4. Земљишни покривач

Разноврсност типова, земљишта, као и микро клима на малом простору су условили и разноликост земљишног покривача у СРП „Обедска бара“. У низу се простиру биљне заједнице од нижих врста ка вишим, као на пример: лишјајеви, маховине, папрати, зељаста, жбунаста и дрвенаста вегетација.

3.1.5. Станишта

На простору СРП "Обедска бара" заступљени су различита станишта и предели, који се често смењују на малим површинама. То условљава мозаичност предела, уз присуство отворене воде – окана, бара, трстика и шевара, као и греда са ливадама и шумама.

3.1.5.1. Биљне заједнице

У условима разноврсности станишта и микрорелефа, развиле су се веома специфичне и богате биљне заједнице. Оне су на Обедској бари представљене мозаиком шумске, жбунасте, травнате, мочварне и водене вегетације. Ови типови вегетације су међусобно повезани и зависни.

а) Водена вегетација:

- вегетација субмерзних (потопљених) биљака,
- вегетација флотантних (пливајућих) биљака,

-
- вегетација високих емерзних биљака (хидро-хелиофита).

б) Мочварна вегетација

Ове заједнице обрастају највећи део корита Обедске баре (осталих бара) и заступљене су са четири биљне заједнице.

в) Вегетација ливада

Секундарно се развијају на стаништима некадашњих шумских састојина. Припадају типу долињских ливада. Флористички су богате са мозаичним и просторним распоредом.

г) Слатинске заједнице

Одликују се присуством реликтне халофитне (биљке прилагођене на сланом земљишту) вегетације која указује на процес раслањавања слатина. Налазе се на ограниченим површинама лесне терасе, а посебно у Матијевици.

д) Коровске заједнице

Заступљене су на обрадивим површинама у парлозима и ободима бара, као и поред путева.

е) Шумске заједнице

Шумске заједнице се простиру на инудационом терену у Газдинским јединицама: „Купинске греде“, „Чењин – Обрешке ширине“, „Купински кут“, „Грабовачко – Витојевачко острво“. Оне су природног и антропогеног порекла.

У зависности од станишних услова појављују се различите врсте биљних заједница. Посебно су важне водене заједнице:

- Дрезге и ситине (*Ceratophylleto-Myriophylletum*), у дубљим и хладнијим водама Обрешког окна;
- Ресине и дрезга (*Potamogeto pusilli-Ceratophylletum demersi*), карактеристичне за најдубље делове и релативно плиће делове Вујића окна;
- Белог и жутог локвања (*Nymphaetum albo-lutaeae*), најраспрострањеније у флотантној вегетацији;
- Бели локвањ и тестерица (*Nymphaeeto-Stratiotetum aloidi*), у граничном појасу бара према тршњаку;
- Жабогриз и локвањића (*Hydrochario-Nymphoidetum pelatate*).

Мочварне заједнице обрастају највећи део корита („Потковице“) Обедске баре и других већих бара, као и у депресије које су плављене током целе године. Заједнице су представљене са:

- Трском и барском ивом (*Phragmiteto-Salicetum cinerei*) најзаступљенијом око Вујића окна, значајна за живот и гнезђење птица мочварица и формирање колонија;
 - Ситом и трском (*Scirpeto-Phragmitetum*) такође распрострањене око водених окана;
 - Иђиротом (*Acoretum calami*) карактеристичан за влажна станишта;
 - Бедреничком и поточарком (*Oenathae-Roripetum*) забележене фрагматично.
- Ливадске заједнице се одликују флористичким богатством и издвајају се:

- Тршњаци (*Phalaridetum arundinaceae*) распоређене у депресијама

- Оштрице (*Caricetum vulpinae-Ripariae*) развијене на нешто вишим деловима депресија;
- Ливаде са лисичјим репком (*Poeto-Alopecuretum pratensis*) са бројном заступљеношћу лептирњача, користе се као кошанице.

Шумске заједнице се налазе на алувијуму реке Саве и на лесној тераси. У зависности од променљивог микрорељефа, дужине трајања и интензитета поплаве, нивоа подземних вода и типова земљишта, према Мишићу (1974) распрострањено је неколико основних типова:

- *Ass.Carpineto-Fraxineto-Quercetum roboris*, заједница граба, јасена и храста лужњака-равничарски тип шуме, која се јавља на ограниченем простору, највишим деловима рељефа „гредама“. Ту се поплава ретко јавља а подземна вода је на већој дубини. На сувљим стаништима, где је смањен утицај поплава вода појављује се цер;
- *Ass.Ulmeto-Fraxineto- Quercetum roboris*, заједница храста лужњака, јасена и бреста која заузима нешто влажнија станишта у односу на предходну;
- *Ass. Quercetum roboris* чиста заједница храста лужњака која се јавља на мањој (ограниченој) површини већином у депресијама између „гредам“ где се поплавна вода дуже задржава, а ниво подземне је висок, у доба поплава се меша са површинском водом;
- *Ass. Fraxinetum oxycarpeae* чиста заједница лучког јасена, јавља се у најнижим депресијама где се вода задржава дужи део година;
- *Ass. Populetum albae* и *ass Saliceto-Populetum* шуме тополе и врбе. То су шуме које настају секундарно на стаништима храстових и јасенових заједница и јављају се фрагментарно на целој површини резервата.

Осим наведених шумских заједница постоје и монокултуре клонских тополя на различитим стаништима где су некада биле ливаде и пашњаци или заједнице врбака (ГЈ „Купински кут“).

3.1.6. *Врсте*

Основне врсте флоре и фауне на простору СРП „Обедска бара“ су: гљиве, биљне врсте, инсекти, рибе, водоземци, гмизавци, птице и сисари.

Правилник о заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива (Сл.Гл.РС бр.5/2010) донет је ради очувања биолошке разноврсности. Заштићене дивље врсте су под контролом коришћења и промета у складу са посебним прописима. Строго заштићене дивље врсте су крајње угрожене, угрожене ретке, реликтне, локално ендемичне, стеноендемичне од посебног значаја за Републику Србију и од међународног значаја.

3.1.6.1. *Гљиве*

На подручју СРП „Обедска бара“ је до сада забележено око 180 врста гљива. Од тога преко 70 врста макро гљива, а остало су врсте микро гљива. Макро (више) гљиве, у народу зване „печурке“, имају већу примену у исхрани. Строго заштићене врсте гљива (крајње угрожене, угрожене и друге) на овом простору су: заводнице (*Ompholotus olearius*), *Amanita* sp. - пупавка, *Colybia*-плоснатице, *Marasmius* spp.-чамавке и друге. Од заштићених врста гљива које су под контролом коришћења и промета присутне су следеће врсте: „Рудњаче“ (*Agaricus campestris*), „шумски шампињони“ (*Agaricus silvicola*), Вргањ (*Boletus edulis*), лисичарка (*Cantharellus cibarius*), сунчаница (*Lepiota procera*) и друге врсте.

3.1.6.2. Флора

На простору СРП "Обедска бара" и његове заштитне зоне, забележено је око 500 биљних врста. Биљно-географска анализа (Обрадовић, Будаk, Ачевић, 1977) указује на постојање: панонских, дацијских, медитеранских и атланских флориних елемената. Доказано је присуство ретких ендемских и реликтних врста, као на пример: зечији трн (*Ononis spinoso-hircina*) ендемска врста, водени орашак (*Trapa natans* agg.) реликтна врста, иђирот (*Acorus calamus*) ретка врста у нестајању.

У строго заштићене биљне врсте сем наведених спадају и: тестерица (*Stratiotes aloides*), бели локвањ (*Nymphaea alba*), жути локвањ (*Nuphar luteum*), барска папрат (*Thelypteris palustris*), мочварна орхидеја (*Orchis laxiflora* spp. *palustris*), плетариа (*Pletaria alliacea*), мешинка (*Urticularia vulgaris*).

Многе биљне врсте се издвајају по значају као медоносне, лековите и од посебног привредног и медицинског значаја, па су због тога под контролом коришћења и промета одговарајућим законским прописима. Из наведене групе посебно се истичу: Бели слез (*Althaea officinalis*), гавез (*Symphytum officinalis*), нана и метвица (*Mantha aquatica-M.pulegium*).

3.1.6.3. Фауна

Простор Обедске баре је фаунистички релативно добро истражен иако постоје разлике у односу на поједине фаунистичке групе и временске периоде.

а) Инсекти

Обедска бара је разноврсна и богата ентомофауном. Према ранијим истраживањима (Трипковић, Чубриловић 1960) и другим расположивим подацима, на овом простору је распрострањено око 300 врста. Заступљени су родови Odonata-вилински коњици, Orthoptera-правокрилци, Hemiptera-риличари, Coleoptera-тврдокрилци, Hymenoptera-опнокрилци, Diptera-двокрилци и Lepidoptera-лептири. Унутар резервата се налазе строго заштићене, заштићене, ретке и угрожене врсте инсеката: неке врсте вилиног коњица, осолане муве (*Temnostoma vespiforme*, *Pyrophaena rosarum*), представљају прве налазе у Војводини, затим јеленак (*Lucanus cervus*), носорожац (*Oryctes nasicornis*), ластин репак (*Parilio machaon*) и друге. Све врсте које нису под строгим заштитом спадају у заштићену ентомо фауну овог простора.

б) Рибе

Ихтиофауна Обедске баре је добро проучена. На овом простору распрострањено је 16 врста строго заштићених, заштићених, ретких и угрожених врста риба. Донимирају аутохоне врсте а има и унешених рибљих врста, као што су *Carassius auratus gibelio* и *Lepomis gibbosus*. Број присутних врста риба по сезонама је приближно исти. Доминантне врсте су: штука – *Esox lucius*, бодорка - *Rutilus rutilus carpathorossicus*, клен - *Leuciscus cephalus cephalus*, црвенперка - *Scardinius erythrophthalmus*, бабушка - *Carassius auratus*, чиков - *Misgurnus fossilis*, велика ватреница – *Aspro zingel*, шаран – *Cyprinus carpio*, сом – *Silurus glanis* и друге рибље врсте.

в) Водоземци и гмизавци

Значајно је истаћи да од 21 врсте водоземаца присутних у фауни бивше Југославије, подручје Обедске баре настањује 13 врста. Од репатих водоземаца (*Caudata*) овде живе велики и мали мрмољак (*Triturus vulgaris* i *Triturus cristatus*), од жаба (*Anura*) присутне су: црвена и ватрена жабица (*Bombina bombina*), обична чешњача (*Pelobates fuscus*), смеђа и зелена крастача (*Bufo bufo* i *Bufo viridis*), гаталинка (*Hyla arborea*) и друге.

Подручје Обедске баре насељава 12 врста гмизаваца. Најзначајнији су: барска корњача (*Emys orbicularis*), ливадски гуштер (*Lacerta agilis*), степски смук (*Coluber jugularis*

caspius), слепић (Anguis fragillis), ескулапова змија (Elaphe longissima), белоушка (Natrix natrix), као и једна врста шарки (Vipera berus), за ову врсту змије станиште Обедске баре је рефугијално.

а) Птице

Обедска бара са непосредном околином је значајна за гнезђење барских и шумских птица. На овом простору до сада је забележено 222 врсте. Фауна птица је детаљно проучена и на терену су картирани локалитети где се поједине врсте налазе. Укупан број до сада познатих врста птица гнездарица је 145 врста, а у савременом периоду тај број је 120. Најпознатије птице гнездарице су : црна рода (Ciconia nigra), орао белорепан (Haliaeetus albicilla), орао кликташ (Aquila pomarina). Постоје подаци да су се у другој половини 19 века у зони Потковице, Обедске баре гнездило око 60.000 парова птица мочварица, од чега у колонији чапљи и корморана 15.000 парова. Међу значајним птичијим врстама могу се споменути и црна луња (Milvus migranus), бела рода (Ciconia ciconia), осичар (Pernius apivorus), степски соко (Falco cherrug), соко ластавичар (Falco subbuteo). Мешовита колонија чапљи и корморана је највећа атракција овог подручја. Налази се у средњем делу Потковице и у савремено доба је насељава око 800 гнездећих парова са следећим врстама: сива чапља (Ardea cinerea), црвена чапља (Ardea purpurea), мала бела чапља (Egretta garzetta), жута чапља (Ardeola ralloides), велика бела чапља (Camerodius albus), рак (Nycticorax nycticorax) и мали корморан (Phalacrocorax pygmeus). Повремено се појављују чапља кашикара (Platalea leucorodia) и ражањ (Plegadis falcinellus), посебно због унапређења услова исхране на ревитализованим влажним ливадама.

б) Сисари

Разноликост екосистема условљава богатство врста сисара. На сувим стаништима су присутне инсективоре: јеж и ровчица-шумска (Sorex araneus) и пољска ровчица (Corcidura leucodon), на растреситим стаништима, ливадама и шумама живи кртица (Talpa europaea). На простору везаном за водена станишта срећу се барски шишмиш (Myotis daubentonii), дугоноги шишмиш (Myotis capaccinii), у близини насеља, јавља се велики шишмиш (Myotis myotis) и други. Најбројнију групу сисара на Обедској бари представљају ситни глодари, велики пух (Glis glis), пух лешникар (Muscardinus avellarinarius). У храстовим шумама се налазе риђе пољске волухарице, на ливадама подземне волухарице (Pitymus subterraneus). За водена станишта су везани водена волухарица (Arvicola terrestris), при обалама патуљаста миш (Muscomys mintus) и друге врсте мишева. Од месоједа су присутни лисица (Vulpes vulpes), хермелин (Mustela erminea), куна златица (Martes martes) и куна белица (Martes foina), дивље мачке (Felis silvestris), веома ретко среће се видра (Lutra lutra) и дабар (Castor fiber) реинтродукован 2004 год.

Од врста које се убрајају у длакаву дивљач заступљене су: дивље свиње (Sus scrofa), срна (Capreolus capreolus), зец (Lepus europeus), лисица (Vulpes vulpes), а у последње време се виђа и мали број јеленске дивљачи (Cervus elaphus).

3.1.7. Подручја са посебним значајем и статусом у СРП „Обедска бара“

Унутар СРП "Обедска бара" издвојена су значајна подручја која су укључена у поједине режиме заштите (режима I,II,III степена). Имајући у виду значај заштићеног подручја, као и то да се у њему налазе заштићене, строго заштићене, ретке и угрожене биљне и животињске врсте и њихове заједнице, у оквиру заштићеног подручја примењују се посебне мере управљања. Истичу се локалитети и станишта прастаре шуме храста лужњака у „Дебелој гори“, корито Обедске баре, баре Купинских греда, влажна станишта на Ливадама Мајке Ангелине, Купиника, Ревенице и Ширина. Подручје СРП је вредновано као важно подручје биолошке разноврсности па се налази унутар потенцијалног подручја еколошке мреже EU Natura 2000, односно Emerald мреже.

3.2. Створене вредности

3.2.1. Становништво и културно историјске вредности

На подручју заштитне зоне СРП „Обедска бара“ налази се неколико насељених места са око 7.500 становника, на основу пописа из 2002 год. То су: Купиново (2.050 становника), Обреж (1.400), Ашања (1.448), Огар (1.143) и Грабовци (1.459). Улога локалног становништва у очувању, унапређењу, „мудром“ и усклађеном коришћењу природних ресурса Обедске баре је од великог значаја. У ранијем периоду, становништво на овом простору није у потпуности схватало да заштита подручја има вишеструки значај за њихов развој и неговање традиције. То је у новије време у многоме промењено. Становници су увидели да проглашење заштите СРП „Обедска бара“ може да им донесе одговарајућу шансу за развој и одрживе делатности, посебно путем еко и етно-туризма, услужних активности, производње локалне хране и других продуката. Формирано је неколико удружења грађана, као на пример „Пријатељи Обедске Баре“, путем којих се локално становништво укључује у активности на заштити, промоцији и рационалном коришћењу природних и културно-историјских потенцијала.

Главне привредне делатности на овом простору су: шумарство, пољопривреда, сезонски риболов, ловство и туризам.

Обедска бара поседује јединствен сплет природних и културно-историјских вредности што у многоме повећава њен значај и могућност за усклађени развој, еко-етно туризма. На обали баре, у ближем залеђу регистровано је око 30-так археолошких локалитета. Забележени су остаци из периода: Римљана, Германа и Келта. Постоје и вредни културно-историјски објекти као што су Манастир Обед, трђава Купиник, црква Мајке Ангелине, црква Светог Луке и етно село Купиново, као и црква Преображења у Обрежу и црква Светог Духа у Купинову.

Објекти народног градитељства су карактеристични примери примена дрвета у изградњи кућа и помоћних објеката. Декоративни елементи су коришћени на кућама и амбарима, имају своју оригиналност и до данас су сачувани. Средњовековни град Купиник је изграђен средином 14. века, смештен на обали југоисточног крака Потковице. Први пут се спомиње 1388. године када је додељен српским великашима – Бранковићима.

Црква Светог Луке је из 15 века, налази се на почетку насеља Купиново, непосредно уз зидине утврђеног града Купиника. Коначни изглед фасаде и нову конструкцију црква је добила крајем 19 века. На супротној страни Потковице, наспрам села Купиново налази се Црква Мајке Ангелине, у оквиру старог манастирског комплекса Обед. У народу овог краја влада уверење да је црква женског манастира Обед саградила деспотица Ангелина Бранковић крајем 15 века. Црква је изграђена од дрвета, а данас је обновљена од чврстог материјала.

3.2.2. Посетиоци и туризам

Чињеница је, да простор Обедске баре име природњачку, културно-историјску, споменичку, музеолошку, рекреативну, амбијенталну вредност и да се све налази на релативно малом простору, представља велику могућност за одрживи развој. Њен положај, близина великих градова Београда и Новог Сада, као и развијена путна инфраструктура, један су од битних елемената за развој туризма, програма едукације и рекреације.

Потребно је истаћи да у предходном планском периоду (2006-2010), на Обедској бари изграђени значајни едукативно-рекреативни инфраструктурни објекти, који су посебно у функцији развоја еко-етно туризма.

У циљу унапређења услова опстанка птица мочварица извршена је ревитализација деградираних станишта влажних ливада и пашњака (око 275 ха). Исто тако, на ревитализованим влажним ливадама је формирано 5 водених окана која имају за циљ повећање површина под сталном водом, побољшање и унапређење услова за исхрану птица, репродукцију риба и водоземаца, као и опстанак акватичних биљака. Током изградње водених окана, уклоњено је око 3.000 м³ земљишта, наноса и органске масе, што уствари, представља почетни корак у измуљавану Потковице Обедске баре. Направљене

су осматрачнице за мониторинг на посебно значајним локалитетима (8 комада). Код Градског окна на влажним ливадама Купиника изграђено је „острво птица“, чија је примарна сврха да привуче ретке птице мочварице. Подигнуте су дрвене конструкције „Куле Обеде“ на обали баре код хотела и "Куле Купинке" у дворишту етно комплекса. Трасирана је кружна едукативна стаза (КЕС) у Купинским гредима, дужине 7 км. Постављено је 10 информативних табли и смероказа тако да посетиоци могу да се оријентишу и на лицу места се упознају са основним вредностима подручја. Изграђени инфраструктурни објекти сем унапређења и заштите, отварају могућност развоја туризма. Природно богатство и културно историјска баштина могу доживети пуну афирмацију кроз: разгледање, рекреацију, посматрање птица, вожњу чамаца, фото-сафари, развој старих заната и слично.

У ранијем периоду, изузимајући 2010 годину, туризам на Обедској бари у правом смислу није постојао. Спорадично су се примале једнодневне екскурзије, најчешће ђачке и организовани су једнодневни излети. Посетиоци нису имали професионалног водича, већ је ангажовано лице од стране управљача. Посетиоци су имали на располагању 8 чамаца којима се вршило разгледање унутрашњости Крстоношића окна. На Обедској бари постоји изграђен хотел (током 1970 год) који располаже са 15 двокреветних соба (34 лежаја), са једном великом и две мање сале и летњом тарасом. ЈП „Војводинашуме“, шумско газдинство Сремска Митровица је исти издало у закуп. Треба истаћи да је хотел до 1990. године остваривао највише 3.400 ноћења годишње. Број посетилаца путем једнодневних ђачких екскурзија, организованих група и појединаца се у просеку кретао 20.000 на годишњем нивоу. Полазећи од изнетих чињеница, са правом се може закључити да се са новом организацијом управљања, изграђеним инфраструктурним објектима, богатством природне и културне баштине, уз очување и унапређење постојећих вредности, значајно може развијати туризам (еко-етно) са пратећим понудама: едукација и рекреација, научно-истраживачки рад, спортски риболов, излетнички-сеоски и трзитни туризам.

3.3. Оцена стања природних вредности заштићеног добра

Очуваност природних вредности заштићеног подручја је на задовољавајућем нивоу, изузимајући још увек видљиве последице некадашњег појачаног антропогеног утицаја и природних процеса. Одговарајућим мерама управљања у претходних 15 година неки еколошки проблеми су санирани или ублажени. Треба истаћи да значајан утицај и даље има поремећен водни режим (површинске и подземне воде) подизањем насипа и бушењем рени бунара, изградњом каналске мреже, прекомерним обешумљавањем у сливном подручју Саве, садњом монокултура, зарастањем и еутрофикацијом бара што је убрзало природну сукцесију.

Стање и степен угрожености осетљивих екосистема бара и поплавних шума Обедске баре условљено је низом природних и антропогених фактора и процеса који трају током читавог 20. века. Разлог су поремећај водног режима, еутрофикација, сукцесија екосистема, засипање наносима, привредна делатност, изградња рени бунара, каналске мреже и подизање насипа, недостатак адекватних мера управљања простором, итд. Последица је смањење отворених водених површина и влажних ливада, уз губљење мочварног карактера целог подручја, што негативно утиче на живи свет влажних станишта али и на потенцијал развоја региона. Сагледавање и дефинисање основних разлога тих процеса се може остварити кроз вредновање постојећег стања и мониторинг промена. Сви ти подаци су од суштинског значаја за пројектовање циљева управљања у будућности.

3.4. Фактори угрожавања главних вредности заштићеног подручја

Стање природних и културних вредности у СРП "Обедска бара" се може генерално повољно оценити, али треба истаћи постојеће и потенцијалне угрожавајуће факторе:

- Неповољни природни процеси (еутрофикација, сукцесија) и антропогени утицаји (мењање станишта и еколошких услова);

-
- Недовољно развијена свест на локалном и националном нивоу о степену угрожености природних вредности и потреба њихове заштите;
 - Непоштовање законских прописа, успостављених зона и режима заштите, као и програма заштите;
 - Недовољна усклађеност секторских програма и политика;
 - Аеро-загађење услед рада постојећих и планираних капацитета термоелектране „Никола Тесла“ код Обреновца;
 - Загађење земљишта и вода третирањем пољопривредног земљишта разним врстама пестицида и ђубрива;
 - Стварање дивљих депонија (повремено се чисте) и бацање пластичне амбалаже у реку Саву, која након повлачења реке остаје у заштићеном добру;
 - Неконтролисано кретање посетилаца и локалног становништва у резервату, уз појаву криволова, рибокрађе, узнемиравања и уништавања живог света;
 - Нелегално сакупљање у комерцијалне сврхе лековитог биља, жаба, пијавица, гљива, итд, што може допринети смањењу и нестанку значајних и заштићених врста;
 - Недостатак традиционалног коришћења простора влажних ливада и пашњака путем пашарења и кошења, што доводи до њиховог зарастања;
 - Упуштања стоке-посебно свиња у недозвољене делове резервата чиме се угрожавају биљне заједнице и посебно доводи у питање обнова шумских састојина са храстом лужњаком;
 - Хронични недостатак финансијских средстава за реализацију програма управљања;
 - Недовољна опрамљеност и недостатак појединих стручних профила код управљача.

IV

4. Зонирање

- 4.1. Концепција - зонирања
- 4.2. Систем зонирања

4. Зонирање

4.1. Концепција-зонирања

Уредбом о заштити СРП „Обедска бара“ произилази да се концепт зонирања – издвајања режима заштите заснива на следећем:

- Богатство и разноликост природних и културно-историских вредности подручја;
- Међународни статус, Рамсарско, ИБА и ИПА подручје;
- Прелазак са пасивног на активни приступ управљању, условљен дефинисаним зонама и режимима.

При концептирању зонирања и проглашења Уредбе о заштити и развоју резервата одржано је низ састанака предлагача концепта, Завода за заштиту природе Србије, Радна јединица Нови Сад, управљача, шумског газдинства „Сремска Митровица“, друштвено политичких заједница, локалних самоуправа, који су прихватили елементе о концепту и начину заштите овог подручја, а који је имплементиран у просторни план посебне намене за СРП „Обедску бару“.

4.2. Систем зонирања

Заштита „Обедске баре“ у циљу интегралне заштите и очувања екосистемских веза и свих темељних природних вредности и ограничене видове коришћења заснована је на и спроведена тростепено и то:

- Режим I степена заштите;
- Режим II степена заштите;
- Режим III степена заштите;
- Заштитна зона.

Режим заштите I степена: Обухвата старе шуме са храстом лужњаком у Купинским гредама, старости преко 200 година. У овом режиму спроводе се мере утврђене законом о заштити природе, искључени су сви облици коришћења и активности осим праћења стања, научних истраживања и контролисане едукације. Површина износи 315 ха.

Режим заштите II степена: Представљен је комплексом мозаика шума различите структуре, бара (укључујући и „Потковицу“)и депресија на подручју Грабовачко-Витојевачко острво, Купинске греде, Чењин–Обрешке ширине.

На подручју режима заштите II степена:

1. Забрањено:

- промена састава шумских састојина и њихова експлоатација,
- пошумљавање бара и ливада,
- вршења свих делатности које мењају услове живота у биотопима, загађивање вода, извођење земљаних радова, промена вегетације и сл,
- лов и риболов, осим када је то потребно ради очувања оптималне бројности животиња и заштите од заразних болести,
- сакупљање и коришћење заштићених биљних и животињских врста,
- кретање људи без посебних дозвола,

2. Обезбеђује се:

- планска санитарна сеча стабала, узгојни радови за шумске састојине, кошење ливада после 15 јула сваке две до три године, презентација заштићених подручја, праћење стања природних вредности и успостављање мониторинга за научно-истраживачки рад.

Површина је 2.565 ха.

Режим заштите III степена: Ово подручје обухвата целокупни преостали простор Резервата - 6.940 ха, који такође представља мозаик разноврсних екосистема који су под утицајем разних видова човековог деловања, а који су веома битни за функционисање целокупног простора и очувања темељних природних вредности.

На подручју режима заштите III степена:

1. Забрањено:

- проширивање површина под еуро-америчким тополама,
- сеча појединачних стабала и групе стабала аутохотоних топола и врба старијих од 30 година,
- третирање шума хемијским средствима авио-методом, осим у изузетним случајевима неопходним за заштиту специјалног резервата "Обедска бара",
- на местима гнежђења орла белорепана и црних рода, сеча стабала у кругу 100 м.

2. Дозвољава се:

- испаша сток према плану пашарења,
- извођење хидритехничких радова ради трајног напајања овог резервата водом,
- активност на побољшању и одржавању еколошких услова,
- развој туризма,
- изградња објекта у традиционалном стилу у циљу презентације основних вредности подручја.

Заштитна зона: Око границе заштићеног природног добра утврђена је заштитна зона са површином 19.611 ха. У њој се све активности одвијају без посебних ограничења са обавезом примене прописаних мера у циљу заштите ширег подручја.

На подручју заштитне зоне специјалног резервата "Обедска бара"

1. Забрањује:

- упуштање отпадних вода,
- непланска сеча шума и шумских површина,
- неконтролисана употреба вештачких ђубрива као и непланска изградња објеката.

Осим наведеног, прописују се и обавезе у циљу остваривања заштите које су сврстане у:

- Мере активне заштите;
- Мере санације;
- Мере ревитализације.

Мере активне заштите обезбеђују могућност одрживог коришћења природних ресурса, без значајнијег нарушавања њихових основних вредности.

Мере санације пружају могућност привременог поправљања стања деградираних површина.

Мере ревитализације обухватају активности на плану заштите и развоја, које уз просторно-планске и остале мере, омогућавају враћање изворних природних вредности.

У складу са наведеним, као и чланом 53. Закона о заштити природе (СЛ ГЛ РС бр 36/2009), управљач ЈП „Војводинашуме“, Шумско газдинство „Сремска Митровица“, сачинио је план управљања Специјалног резервата природе „Обедска бара“ за период 2011- 2020. година.

V

5. Циљеви и мере управљања у СРП „Обедска бара“

- 5.1. Научно истраживачки и образовно едукативни рад
 - 5.1.1.1. Студија могућности вишенамеског коришћења “Купинског кута” (1987)¹
 - 5.1.1.2. Инвентаризација и картирање распрострањења заштићених, ретких и угрожених биљних и животињских врста
 - 5.1.1.3. Ревитализација природних екосистема “Грабовачко-Витојевачко острво”
 - 5.1.1.4. Оправданост ревитализације рибњака код насеља Обреж
 - 5.1.1.5. Студија за унапређење туристичке понуде и укључивање локалних заједница
 - 5.1.1.6. Дугорочни пројекат „Повратак Ибиса” (1995)²
 - 5.1.1.7. Праћење и сушење старих шумских састојина хрста лужњака
 - 5.1.1.8. Реинтродукција и мониторинг црнке (*Umbra crameri*, *walbaum*, 1972. *Pisces*, *Umbridae*) у водама Србије, у делу који се односи на Обедску бару
 - 5.1.1.9. Усавршавање управљача
- 5.2. Коришћење простора и природних вредности
 - 5.2.1. Коришћење шумских састојина
 - 5.2.2. Ловна фауна
 - 5.2.3. Риболовна фауна
 - 5.2.4. Коришћење осталих шумских производа
 - 5.2.5. Туристички потенцијал
 - 5.2.6. Научно истраживачка база
- 5.3. Развој и уређење простора
- 5.4. Намена и режими коришћења земљишта
- 5.5. Промоција Специјалног резервата природе „Обедска бара“
- 5.6. Учешће јавности
- 5.7. Културна баштина
- 5.8. Систем посеђивања
 - 5.8.1. Управљање посетиоцима
 - 5.8.2. Интерпретација и едукација
- 5.9. Инфраструктура
 - 5.9.1. Путна инфраструктура
 - 5.9.2. Остала инфраструктура

5. Циљеви и мере управљања у Специјалном резервату природе “Обедска бара”

У складу са Законом о заштити природе, Уредбом о заштити СРП “Обедска бара”, Просторним планом подручја посебне намене Специјалног резервата природе “Обедска бара” (Сл.лист АПВ 8/2006) и резултатима досадашњег управљања и истраживања, утврђене су смернице за одређивање циљева заштите, коришћења и развоја. План управљања је основ развоја свих функција заштићеног подручја, а природне вредности ће се користити у оквиру успостављених режима заштите. Планом управљања су дефинисани циљеви и принципи заштите, унапређења, коришћења и развоја заштићеног природног добра, који ће се спроводити програмским и планским документима. Основни, дугорочни циљ у Плану управљања је дефинисање услова неопходних за одржавање биолошке равнотеже, односно специјског и екосистемског диверзитета као темељне вредности. Упоредо са тим планиране су активности на ревитализацији појединих екосистема (чишћење влажних ливада и пашњака, замена засада клонских топола природним шумама, обнављање шума са храстом лужњаком и сл.). Осим наведеног циљеви су:

- Очување и унапређење основних природних вредности;
- Сагледавање стања природних вредности, уз вредновање флоре и фауне;
- Идентификација и вредновање угрожавајућих фактора и њихово ублажавање;
- Израда фитиценолошке карте;
- Успостављање базе података и информационог система;
- Трајни мониторинг екосистема, процеса и утицаја, и посебно вредних врста;
- Одрживи развој делатности (туризам, спортски риболов, едукација, рекреација, пашарење, итд);
- Сарадња у оквиру националне и међународне мреже заштићених подручја.

Да би се наведени дугорочни циљеви остварили, неопходно је да се озбеде основе за финансирање мера заштите, унапређења, уређивања и развоја из различитих извора. Имајући у виду зацртане циљеве одређене Планом управљања одређују се циљеви и мере управљања СРП “Обедска бара” у следећим областима:

5.1. Научно истраживачки и образовно едукативни рад

Битан елеменат планирања заштите и развоја природног добра је његова истраженост. Истраженост природних вредности Обедске баре је задовољавајућа. Међутим, већина истраживања су спроведена највише крајем седамдесетих и почетком осамдесетих година. Услед застарелости података за плански период, неопходно је са Заводом за заштиту природе сачинити програм за проучавање природних вредности Обедске баре.

Код дефинисања тема, треба имати у виду потребу за успостављање система савременог управљања заштићеним природним добром и стварање научно-стручно-информационо-документационе основе о стању и вредностима природног добра, а за потребе његове заштите, унапређења и развоја.

Кроз студије и научно истраживачке пројекте, сагледаће се стање, циљеви и мере заштите, као и услови и начин коришћења. Неке од истраживачких тема су урађене у предходном периоду, па се на основу њих може прићи изради пројеката који су од фундаменталног значаја за заштиту и развој.

Имајући у виду циљеве и приоритете за израду програма, управљач, предлаже теме за истраживања, с’тим што у току трајања јавне расправе о Плану управљања за Обедску бару, све заинтересоване стручне и научне институције могу својим предлозима извршити допуну.

5.1.1. Пројекти

5.1.1.1. „Студија могућности вишенаменог коришћења Купинског кута (1987)¹ - урађена

Стање:

- нарушен водни режим у резервату у односу на пре 100 година,
- смањен ниво воде и проток,
- угрожене природне вредности,
- угрожена флора и фауна,
- угрожен амбијент,

Циљ:

- утврдити утицај антропогених и природних фактора на режим и проток вода у резервату,
- побољшати доток и ниво воде у критичном временском периоду, посебно у постојећим депресијама,
- очувати природна станишта и заменити делове плантажа топола природним шумама,

5.1.1.2. Инвентаризација и картирање распрострањења заштићених, ретких и угрожених биљних и животињских врста

Стање:

- значајно богатство биљним и животињским врстама,
- присуство заштићених, ретких и угрожених врста,
- врсте на црвеним листама угрожености,
- недовољно познавање бројности и распрострањења,

Циљ:

- утврђивање рецентног стања,
- одређивање броја врста ретких и угрожених врста на одређеним локалитетима,
- израда карти распрострањења ретких и угрожених врста,
- формирање базе података,
- укључивање у националну и међународну мрежу,
- трајни мониторинг врста.

5.1.1.3. Ревитализација природних екосистема „Грабовачко-Витојевачко Острво“

Стање:

- нарушен водни режим,
- појаве сукцесије и зарастања станишта,
- однос бара, шума и ливада неповољан,
- присуство засада клонских топола,

Циљ:

- очување мозаичности природних станишта и предела,
- враћање просторног распореда и величине разних типова екосистема (шумских, ливадских и барских),
- замена клонских топола природним шумским екосистемима где станишни услови дозвољавају,

¹ Институт за водопривреду Јарослав Черни Београд РЈ Завод за хидраулику подземних вода и мелиорацију (1987) дипл.инж.А.Соро;проф.др. Душан Бабец,дипл.инж.

-
- Ревитализација простора Ширине-Ревеница

Стање:

- зарасле површине бара и ливада,
- инвазија багремца на отворена станишта,
- поремећен водни режим,

Циљ:

- поново успоставити мозаичност подручја и традиционално капацитирано пашарење,
- уклонити инвазивни багремац и очистити рубове ливада обрасле врбама и јасеном,
- изградити туристичко едукативну инфраструктуру,

- Ревитализација Потковице

Стање:

- зарасла станишта са трском и грмљем,
- редуковане површине под воденим окнима,
- појава појединачних стабала дрвећа у депресији "Потковице",
- обрастање дрвећем рубних делова ка гредама,

Циљ:

- очистити депресије "Потковице" од дрвенасте и делом жбунасте вегетације,
- на источном и западном рубу кракова "Потковице" формирати влажне ливаде, као и код Обрежа,
- одржавати и проширити водена природна окна, као и она настала измуљивањем.

5.1.1.4. *Оправданост ревитализације рибњака код насеља Обреж*

Стање:

- рибњак основан 1970 површине око 12 ха није у функцији,
- зарастао од 1989. чиме не пружа повољне услове за допунску исхрану ретких и угрожених врста птица,
- поремећен водни режим.

Циљ:

- реализовати EAF пројекат везан за откуп катастарских честица на којима се налази рибњак,
- извршити ревитализацију путем чишћења од грмља и унапређење водног режима,
- коришћење влажних станишта од стране птица за исхрану и развој еко туризма,
- постављање плутајућег понтона за гнежђење чигри.

5.1.1.5. *Студија за унапређење туристичке понуде и укључивање локалних заједница*

Стање:

- богаство природних и културних вредности подручја,
- развијена путна мрежа и близина великих градова,
- недовољно искоришћени туристички потенцијали подручја,
- мали број посетилаца на годишњем нивоу,

Циљ:

- развој еко и етно туризма,
- остварење већих прихода од туризма,
- повећање инвестиција за унапређење СРП „Обедска бара“,
- стварање сопствених инвестиционих фондова,

-
- могућност отварања нових радних места,
 - подизање еколошке свести посетилаца едукативним радом који ће директно утицати на значај у очувању природних реткости.

5.1.1.6. Дугорочни пројекат „Повратак ибиса“ (1995)²

Стање:

- пројекат започет као едукативни 1992 год,
- настављен као истраживачки 1993 год.,
- од 1997. започет међународни радни камп,

Циљеви:

- еколошка едукација и анимирање јавности у циљу сагледавања значаја и потребе заштите,
- развој еколошког волонтеризма кроз радне акције,
- укључивање локалног становништва.

5.1.1.7. Праћење сушења старих шумских састојина хрasta лужњака

Стање:

- у последњих 30 година евидетна је појава прекомерног сушења хрasta лужњака у старим храстовим шумама,

Циљ:

- пратити арозагађење на простору огледних површина,
- утврдити узорке сушења шумских састојина,
- предложити начин санирања сушења шумских састојина хрasta лужњака.

5.1.1.8. Реинтродукција и мониторинг црнке (*Umbra cramera*, walbaum, 1972. *Pisces*, *Umbridae*) у водама Србије, у делу који се односи на Обедску бару

Стање:

- црнка нестала са простора Обедске баре,

Циљ:

- утврдити разлоге нестанка ове врсте и могућност поновног враћања у воде Обедске баре.

5.1.1.9. Усавршавање управљача

Стање:

- недовољна обученост кадрова управљача у промотивни, образовни и едукативни рад,

Циљ:

- квалитетно управљање резерватом природе и мултидисциплирано коришћење ресурса,
- неопходно стално стручно усавршавање ради праћења трендова и рационалног управљања из ове области,

Мере:

- стручна саветовања, семинари, трибине, конгреси и слично.

5.2. Коришћење простора и природних вредности

Простор Обедске баре у шумарском смислу обухвата следеће газдинске јединице: Купинске греде, Чењин – Обрешке ширине, Купински кут, Грабовачко – Витојевачко –

² Млади истраживачи Србије, Едиција “Повратак Ибиса” свеска 1 Повратак Обедској бари, Београд

острво (специјални резерват природе); Јасенска-Белило, Матијевица-Кадоница и Висока шума Лошинци (заштитна зона). За сваку газдинску јединицу урађена је посебна основа газдовања шумама (десетогодишњи плански докуменат) којим се планира газдовање шумама и која је усаглашена са позитивним законским прописима који третирају област заштите природе. Коришћење природних вредности у заштићеном природном добру је дато у Основама (нарочито за шумске екосистеме) и обухвата коришћење шумских састојина (дрвних сортимената), споредних производа и коришћење туристичког потенцијала.

Други видови коришћења простора и ресурса укључују ловство, водопривреду, пољопривреду, спортски риболов, итд.

5.2.1. Коришћење шумских састојина

Стање:

- одређено статусом СРП,
- коришћење свих ресурса контролисано и хармонизовано са заштитом,
- ограничења за коришћење шумских састојина, посебно у зони I и II степена,

Циљ:

- трајно и усклађено коришћење шума као природног ресурса, уз строго поштовање Закона о заштити природе, Уредбе о заштити СРП и Просторног плана подручја посебне намене,

Мере:

- обазриво коришћење шумских ресурса уз поштовање режима заштите.

5.2.2. Ловна фауна

Стање:

- ловно подручје на простору заштићеног природног добра Обедска бара простира се на површини 9749 ха (заштитна зона и режим III степена заштите),
- обухваћено ловиштима „Купиник“ и „Каракуша“,
- у ловишту заступљене врсте крупне и ситне дивљачи (јелен, срна, дивља свиња, лисица, зец, фазан, дивље патке и друго).

Наведене врсте дивљачи су највише распрострањене у режиму II и III степена заштите (појединих врста има и у заштитној зони), где се налазе баре, ливаде и старе шуме.

Циљ:

- планско газдовање ловиштем у складу са Уредбом о заштити СРП,
- унапређење и заштита свих врста ловне дивљачи у резервату.

Мере:

- забрана лова у режиму I степена заштите (Дебела гора, ловиште Купиник),
- спровођење санитарног лова у циљу очувања оптималне бројности животиња и спречавање заразних болести у режиму II степена (ловишта „Купиник“ и „Каракуша“),
- забрана свих делатности који мењају услове станишта у режиму II степена заштите; спровођење лова у режиму III степена заштите,
- третирање шума хемијским средствима авио-методом, осим у случајевима заштите резервата у режиму III степена заштите,
- забрана сече стабала на местима гнезђења орла белорепана и црних рода у кругу 100 м (режим III степена заштите).

5.2.3. Риболовна фауна

Стање:

- рибља фауна се налази у режиму II и III степена заштите и заштитној зони,
- режим II степена заштите сем наведеног обухвата и већи део СРП,
- режим III степена заштите иде до реке Саве и делом Обедске баре, а њеном средином реке Саве је заштитна зона,
- фауна риба у резервату је разноврсна али је редукована и угрожена,
- присуство бројних врста има значај за очување генофонда рибљих врста и исхрану птица,

Циљ:

- ради превођења намени за допунску исхрану ретких врста птица и развој спортског риболова, оспособити рибњак код Обрежа и формирати неколико мањих рибњака у заштитној зони,
- стварање услова за нормалну миграцију рибљих врста из корита реке Саве у СРП "Обедска бара",
- израда средњерочног програма рибарства за риболовно подручје којим газдује ЈП „Војводинашуме“,
- спречавање робокрађе и уништавање рибљих врста,

Мере:

- чистити баре у заштићеном подручју, посебно корито Обедске баре-водена огледала,
- перманентно уклањати и чистити канале од грања и осталог материјала (канале Вок и Ревеницу) који се задржава у профилским деловима канала и ствара успор протока воде. Наведено изводити ручно после сваке поплаве – „велике воде“,
- наставити, у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе пројекат „Реинтродукција и повратак црнке“, у делу који се односи на Обедску бару.

5.2.4. Коришћење осталих шумских производа

Стање:

- за сада се у резервату користи лековито биље, гљиве, жабе, пужеви и спроводи делимично пашарење (животиње и пчеле),
- трска се не користи,
- коришћење осталих производа неадекватно,

Циљ:

- остварити строго коришћење осталих производа и природних потенцијала у прописаним оквирима који не угрожавају примарну функцију СРП, уз остваривање максималног финансијског ефекта,
- враћање реализованих финансијских средстава остварених кроз коришћење осталих производа за заштиту и унапређење заштићеног подручја,

Мере:

- рационална организација пословања у оквиру кадровских потенцијала управљача,
- израда годишњих планова за коришћење осталих шумских производа.

5.2.5. Туристички потенцијал

Стање:

- богатство природним вредностима,
- богаство културно историјским добрима,
- изграђени инфраструктурни објекти у циљу туристичких понуда,
- недовољна искоришћеност богатства свих туристичких потенцијала,

Циљ:

- развој едукативног туризма,
- развој етно и еко туризма,
- развој рекреативног туризма,
- развој наутичког и риболовног туризма,

Мере:

- оспособљавање стручног кадра управљача за спровођење и презентацију туристичких потенцијала,
- изградња и опремање простора,
- едукација локалног становништва.

5.2.6. Научно – истраживачка база

Стање:

- не постоје израђени примењиви пројекти за унапређење научно – истраживачког туризма,

Циљ:

- усвајање нових знања из ове области,
- остваривање прихода,

Мере:

- организовање научних радионица које су подлоге за одржавање конгресног туризма и израду променљивих пројеката за истраживање.

5.3. Развој и уређење простора

Стање:

- нема пројеката за одржавање оптималног нивоа и режима вода у резервату,
- нарушене амбијеталне вредности заштићеног подручја,
- недовршени инфраструктурни радови,

Циљ:

- унапређење Специјалног резервата природе и коришћење других потенцијала уређивањем простора,
- контрола режима воде у окну Баре,

Мере:

- усвајање развојне концепције у складу са примарним потребама унапређења резервата,
- остваривање секундарних прихода туристичким понудама, усклађеним са Просторним планом подручја посебне намене за СРП "Обедска бара",
- успостављање повољног просторног распореда и односа: бара, ливада, пашњака и шума.

5.4. Намена и режими коришћења земљишта

Намена и режими коришћења земљишта су дефинисани Уредбом о заштити СРП "обедска бара". Утврђена намена и коришћење земљишта значајна је за извођење радова у шумарству, лову и рибарству, као и у коришћењу осталих производа, односно извођење хидротехничких радова, развој туризма и изградњи објеката у традиционалном стилу.

5.5. Промоција Специјалног резервата природе „Обедска бара“

Стање:

- недовољно урађено на промоцији СРП Обедска бара,
- уопшности не изграђена културна, еколошка свест посетилаца, становништва, делимично и управљача,
- постоје потенцијали за истраживачки рад из ове области,
- мало одштампано промотивног материјала,
- недовољна промоција заштићеног добра путем електронских медија,

Циљ:

- промоција, посета и развој потенцијала за научно истраживачки рад, подизање културно-еколошке свести локалног становништва,

Мере:

- израда и штампање пропагандног материјала, монографија, видео записа, WEB презентација, организовање стручних трибина, радионица, учешће на сајмовима.

5.6. Учешће јавности

Стање:

- управљач је до сада стидљиво прилазио едукативном односу према посетиоцима
- афирмација заштићеног природног добра недовољна,

Циљ:

- успостављање честог контакта управљача са медијима у циљу обавештавања и едукације јавности,
- оглашавање у новинама, медијима и интернет презентацијама,
- едуковање локалног становништва,

Мере:

- обавештавањем путем медија (новине, ТВ, интернет),
- образовање локалног становништва организовањем трибина и скупова,
- организовање јубиларних прослава (прва заштита подручја),
- обележавање уписа на Рамсарску листу.

5.7. Културна баштина

Стање:

- неискоришћено богаство културне баштине које са природним вредностима чини јединствену целину,

Циљ:

- проширење туристичке понуде на околне културно историске садржаје и археолошке локалитете,
- стварање прихода из ове области,

Мере:

- организација креативних радионица,
- стварање бољих понуда.

5.8. Систем посећивања

Стање:

- системски није регулисана: организација, садржај одређених категорија посетилаца (гостију); научних радника туриста и слично,

Циљ:

- израда правилника којим се регулише систем организације и садржаја одређених категорија гостију,
- утврђивање тачног садржаја понуде којом се излази на тржиште,

Мере:

- одредити начин примања посетиоца и локација за обилазак, трајање обиласка, одлазак и повратак.

5.8.1. Управљање посетиоцима

Стање:

- не постоји разрађен систем управљања посетиоцима,
- непозната еколошка издржљивост заштићеног добра,

Циљ:

- стварање услова за неремећење стања у режимима заштите и ненарушавање природних вредности,
- дефинисање еколошке издржљивости природног добра,

Мере:

- путем, прецизне организације посетиоца, одредити пријем посетилаца па све до изласка посетилаца из СРП.

5.8.2. Интерпретација и едукација

Стање:

- репрезентативност и очуваност природних екосистема,
- приступачност доласка заштићеном природном добру,
- изграђеност инфраструктуре: путева, туристичких стаза и објеката,

Циљ:

- на јединствен и прихватљив начин упознавање посетилаца са Специјалним резерватом природе,
- едукација посетилаца,

Мере:

- кроз прецизан садржај у сваком излагању водича за поједине локалитете вршити излагање и едукацију о заштићеном, природном добру,
- израда адекватног материјала (брошуре).

5.9. Инфраструктура

Инфраструктура на простору Обедске баре је у задовољавајућем стању. Изграђена је путна инфраструктура и објекти. Тако на пример у заштићеном природном добру изграђено је око 60 км шумско-камионских путева, трасирано је око 18 км туристичко едукативних стаза са пратећим инфо-таблама. Изграђено је острво птица, плутајућа платформа, 3 надстрешнице, 8 мониторинг осматрачнице, „Кула Обеда“ и „Кула Купинка“. Формирано је 5 водених огледала, постављено 25 клупа и 12 столова.

5.9.1. Путна инфраструктура

Стање:

- у задовољавајућем стању, путеви и туристичке стазе,
- не постоје наплатне рампе за улаз посетилаца у резерват,

Циљ:

- унапређење заштите и коришћења простора и развој туризма,
- стварање комфора за превоз посетилаца, туриста и радника до радног места,

Мере:

- завршити изградњу планираних шумско камионских путева и туристичких стаза уз максимално очување заштићеног природног добра и поштовање услова издатих од Завода за заштиту природе , одређена ширина, путева и стаза, начин уклањања,
- на приступачним улазима у резерват направити дрвене наплатне рампе.

5.9.2. *Остала инфраструктура*

Стање:

- није у потпуности изграђена,

Циљ:

- изградња започетих планираних инфраструктурних објеката у циљу побољшања и развоја свих видова туризма,

Мере:

- остала инфраструктура се гради на основу услова издатих од Завода за заштиту природе уграђених парцијалних пројекте.

VI

6. Спровођење плана управљања

- 6.1. Области спровођења плана
 - 6.1.1. Научно истраживачки и образовно-едукативни рад
 - 6.1.1.1. Студија могућности вишенаменског коришћења Купинског кута и Обедске баре (1987)¹ – урађена
 - 6.1.1.2. Пројект ревитализације и промоције природних еко-система “Грабовачко – Витојевачко острво”
 - 6.1.1.3. Студија картирања и мониторинга заштићених врста
 - 6.1.1.4. Оправданост, санације и улоге рибњака код насеља Обрежа
 - 6.1.1.5. Студија за унапређење туристичке понуде и Укључивање локалних заједница
 - 6.1.1.6. Дугорочни пројекат „Повратак Ибиса“(1995)²
 - 6.1.1.7. Праћење сушења шумских састојина храста лужњака
 - 6.1.1.8. Реинтродукција и мониторинг црнке (*Umbra crameri* Walbaum 1972. Pisces Umbridae) у водама Србије
 - 6.1.1.9. Образовни рад
 - 6.1.2. Коришћење природних вредности
 - 6.1.2.1. Коришћење шумских састојина
 - 6.1.2.2. Коришћење ловне флоре
 - 6.1.2.3. Коришћење риболовне фауне
 - 6.1.2.4. Коришћење осталих шумских производа
 - 6.1.2.5. Туристички потенцијал
 - 6.1.2.6. Научно истраживачка база
 - 6.1.3. Развој и унапређење простора
 - 6.1.4. Намена и режим коришћења земљишта
 - 6.1.5. Промоција Специјалног резервата природ „Обедска бара“
 - 6.1.6. Учешће јавности
 - 6.1.7. Културна баштина
- 6.2. Приоритетне мере и активности
 - 6.2.1. Формирање чуварске службе
 - 6.2.2. Усаглашавање планских докумената са законским прописима
 - 6.2.3. Усаглашавање ловних основа
 - 6.2.4. Ревитализација влажних ливада и пашњака у оквиру националних пројеката
 - 6.2.5. Спровођење радова по пројекту “Ревитализација и промоција природних екосистема Купинске греде Специјалном резервату природе “Обедска бара”
 - 6.2.5.1 Мере заштите биодиверзитета шумских станишта у поступку обнове и Реконструкције (по пројекту)

-
- 6.2.5.2. Ревитализација барских станишта са
мерама активне заштите(по пројекту)
 - 6.2.5.3. Ревитализација ливадских станишта (по пројекту)
 - 6.2.5.4. Изградња туристичко рекреативних и едукативних
садржаја (по пројекту)
 - 6.2.6. Обнављање спољних граница
 - 6.2.7. Усаглашавање Уредбе о заштити пецијалног резервата
природе" Обедска бара"са Законом о заштити природе
 - 6.2. Финансирање и процена трошкова
 - 6.4. Праћење стања (мониторинг)
 - 6.5. Сарадња са осталим заштићеним природним добрима
 - 6.6. Процена ефикасности управљања

6. Спровођење плана управљања

6.1. Области спровођења плана

Област спровођења Плана управљања је одређен циљевима и мерама управљања, као и делатношћу којом се предузеће бави односно важећим законским прописима. План за време трајања 2011-2020 године обухвата заштиту, унапређење и коришћење заштићеног добра. Финансирање се процењује, а извори за финансирање плана су доступни фондови, донатори, управљач и други субјекти.

6.1.1. Научно-истраживачки и образовни рад

За наведене научно-истраживачке области постоји само једна урађена студија, зато је неопходно урадити предложене, како би се дошло до практичних пројеката који ће проистећи из њих. На основу постојеће кадровске структуре управљача може се извршити примарно прикупљање података ради дефинисања проблема и утврђивања постизања жељених циљева. Обухваћена предложена материја истраживања је мултидисциплинарна а за израду потребних студија неопходно је ангажовати адекватне научно-истраживачке установе. У последњој фази би се приступило изради практично примењивих пројеката. Носиоци израде пројеката треба да буду пројектанске куће – бирои са потребним лиценцама.

6.1.1.1. Студија могућности вишенаменског коришћења Купинског кута и Обедске баре (1987)¹ урађена

Студија указује, да је неопходно за унапређење и побољшање хидролошког стања у заштићеном природном добру израдити следеће пројекте:

- **Пројекат израде преливне уставе (бране) на каналу Вок**

Начин спровођења:

- ангажовање пројектантске куће – бироа за израду пројекта,

Главне активности:

- одабир пројекта (на основу тендерске документације),
- обезбеђивање финансијских средстава,
- рад на терену,
- израда пројекта,
- реализација на терену,

Процена трошкова

10.000.000,00 дин

Време реализације: 2011 – 2015 год

Носиоци:

- управљач,
- спољни сарадници,
- стручне институције,

-
- **Пројекат техничког осматрања Обедске баре (1999)³ - урађен, делимично се спроводи**

Начин спровођења:

- Праћење нивоа вода (површинске и подземне) – рени бунари, Обедска бара,

Главне активности:

- очитавати висину вода у реним бунарима (недељно),
- очитавати висину воде у Обедској бари, код мотела и на каналу Вок, ушће у реку Саву (свакодневно),
- објединити податке,
- обезбеђивање финансијских средстава,
- компарирати податке и синтетизовати,

Процена трошкова

1.200.000,00 дин

Време реализације: свакодневно за период 2011 – 2020 год

Носиоци:

- управљач,
- шумарски факултет,
- Завод за заштиту природе,
- Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој,
- Покрајински завод за заштиту природе.

**6.1.1.2. Пројекат ревитализације и промоције природних еко-система
“Грабовачко – Витојевачко острво”**

Начин спровођења:

- израда Пројекта, управљач, спољни сарадници, стручне институције,

Главне активности:

- рекогносцирање терена,
- одређивање израде приоритетних парцијалних пројеката предвидети изградњу (осматрачница, приступне едукативних стаза, надстрешница и слично),

Процена трошкова:

3.000.000,00 дин

Време реализације:

- израда пројекта до 2014 год,
- парцијалан пројекта 2014 год,
- реализација 2015 – 2020 године,

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе,
- Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој.

³ Хидро-биро системи ДОО Нови Сад дипл.инж., Раде Милутиновић

6.1.1.3. Студија картирања и мониторинга заштићених врста

Начин спровођења:

- израда студија,

Главне активности:

- картирање флоре и фауне у заштићеном добру,
- обележавање локације на терену где се налазе ретке и угрожене врсте флоре и фауне,
- израда карти,
- праћење промена – мониторинг,

Процена трошкова: 10.000.000,00 дин

Време реализације: 2011 - 2020 год

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе,
- Млади истраживачи Србије,
- остале стручне институције.

6.1.1.4. Оправданост, санације и улоге рибњака код насеља Обреза

Начин спровођења:

- израда студија, ангажовањем стручне куће,

Главне активности:

- откуп земљишта,
- теренска снимања,
- израда пројекта санације,
- реализација,

Процена трошкова: 4.000.000,00 дин

Време реализације: - до краја 2017 године,

Носиоци:

- управљач,
- спољни сарадници – научне институције,
- стручне установе.

6.1.1.5. Студија за унапређење туристичке понуде и укључивање локалних заједница

Начин спровођења:

- ангажовањем стручне организације за студијско истраживање потенцијала и давање решења,

Главне активности:

- завршити инфраструктурне радове (туристичке стазе, мониторинг осматрачнице и објекте) који су у сврси промовисања и унапређења туристичке понуде,
- укључивање локалног становништва који гравитира ка резервату у организовању трибина из ове области како би становништво нашло интерес у запошљавању,

Процена трошкова:

1.300.000,00 дин

Време реализације: - континуирано 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- управљач,
- спољни сарадници, стручне организације.

6.1.1.6. Дугорочни пројекат „Повратак Ибиса“ (1995)²

Начин спровођења:

- истраживачки рад за поједине области,
- давање предлога за ревитализацију,

Главне активности:

- међународни еколошки кампови – практичан рад на терену са акцентом на ревитализацији влажних ливада,
- израда конкретних планова за ревитализацију,
- утврђивање месечне динамике истраживања,
- презентација резултата,

Процена трошкова:

5.000.000,00 дин

Време реализације: 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- Млади истраживачи Србије,
- научне и стручне институције,
- управљач,
- локално становништво.

6.1.1.7. Праћење сушења шумских састојина храста лужњака

- **Студија урађена и постављене огледне површине**

Начин спровођења:

- теренски обиласци, праћење стања старих шума храста лужњака на огледним површинама,
- повећање огледних површина под шумом храста лужњака,

Главне активности:

- прикупљање података на терену,
- обрада,

-
- предлагање мера,
 - стриктно придржавање предложених мера од стране научних и стручних институција,

Процена трошкова: 1.500.000,00 дин

Време реализације: - континуирано 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- шумарски факултет,
- остале научне институције које се баве проблемом сушења шума,
- управљач.

6.1.1.8. Реинтродукција и мониторинг црнке (*Umbra crameri walbaum*, 1972. *Pisces Umbridae*) у водама Србије

Начин спровођења:

- интензивирати рад на студији, која се у последњих 5 година не спроводи,

Главне активности:

- обележавати локације где се некад јављала црнка – *Umbra crameri*,
- реинтродуковати примерке црнке из најближег природног станишта,
- пратити миграцију реинтродуковане популације,

Процена трошкова: 2.000.000,00 дин,

Време реализације: - континуирано 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- Завод за заштиту природе,
- биолошки факултет,
- управљач.

6.1.1.9. Образовни рад

Начин спровођења:

- одржавањем семинара, трибина и конгреса,
- стручна саветовања и усавршавања,

Главне активности:

- усавршавања чуварске службе управљача,
- усавршавање високо образованих кадрова управљача,
- рад на едукацији и комуникацији са посетиоцима,

Процена трошкова: 1.500.000,00 дин,

Време реализације: - континуирано 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- факултети,
- научно и стручне устнове,
- управљач.

6.1.2. Коришћење природних вредности

Планом управљања се предвиђа коришћење свих природних ресурса у заштићеном добру. Посебан акценат се даје на „мудро“ и усклађено коришћење шума, осталих производа, развој туристичког потенцијала укључујући и културно историјска добра, а да се при томе не наруше природне вредности резервата.

6.1.2.1. Коришћење шумских састојина

Начин спровођења:

- се спроводи у складу са законском регулативом,
- строго поштовање режима заштите,

Главне активности:

- усклађено и „мудро“ коришћење шумског ресурса,
- начин и динамика активности приказана детаљно у посебним основама газдовања шумама,

Процена трошкова:

- дата у посебним основама газдовања шумама,
- у плану управљања се не процењује,

Време реализације:

- динамика и реализација се налази у шумским основама у зависности од почетка трајања, па у наредних 10 година,

Носиоци:

- управљач,
- стручне и научне институције,
- Завод за заштиту природе.

6.1.2.2. Коришћење ловне фауне

Начин спровођења:

- путем усаглашених ловних основа за ловишта „Купиник“ и „Каракуша“,
- строго поштовање законских прописа и режима заштите приликом годишњег планирања коришћења ловне дивљачи,

Главне активности:

- заштита ретких и проређених врста дивљачи које су стављене под трајну заштиту; гајење главних врста дивљачи (јелен обични, срна, дивља свиња и фазан) и споредних врста дивљачи „природан“ начин за отворена ловишта, до постизања њиховог економског капацитета,

-
- заштита дивљачи од болести, предатора, криволова, елементарних непогода (поплава),
 - узгојни и трофејни одстрел дивљачи уз адекватну селекцију грла и фаворизовање фото сафарија и посматрање птица у зависности од режима заштите,
 - уређење ловишта изградњом ловно-техничких објеката, ловних објеката, одржавање просека, ловних путева и комуникација у ловишту, као и прехрана дивљачи када је то потребно,

Процена трошкова:

- исказана у ловним основама,

Време реализације:

- континуирано 2011 – 2020,

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе,
- научне и стручне институције.

6.1.2.3. Коришћење риболовне фауне

Начин спровођења:

- путем реализације средњорочног програма за риболовно подручје на овом простору,
- годишњи програм управљања деловима рибарског подручја „Србија-Војводина“,

Главне активности:

- придржавати се Акта о проглашењу заштите Специјалног резервата природе „Обедска бара“,
- у режиму I и II степена заштите забрањен је привредни риболов изузев спортског,
- у режиму III степена заштите и заштитној зони могућ привредни риболов у складу са средњорочним програмом рибарства, односно годишњим програмом управљања деловима рибарског подручја „Србија-Војводина“,
- организовати рибочуварску службу,
- уредити риболовна места,
- уредити приступе водотоцима,
- постављање клупа, надстрешница, столова и ложишта,
- риболовни туризам развијати у режиму III степена заштите,

Процена трошкова:

- исказана у средњорочном програму за рибарство,

Време реализације:

континуирано 2011 – 2020,

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе,
- научне и стручне институције.

6.1.2.4. Коришћење осталих шумских производа

Начин спровођења:

- израда годишњег плана коришћења осталих шумских производа (трске, печурке, лековито биље, пужеви, жабе и сл.),
- строго поштовање законских прописа и режима заштите приликом планирања и коришћења,

Главне активности:

- обучити чуварску службу,
- укључити локално становништво,
- купити пловну косачицу за кошење трске,
- покошену трску комерцијализовати путем продаје посечену трску,

Процена трошкова: 9.000.000,00 дин,

Време реализације: - континуирано, до куповине пловне косачице,

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе,
- надлежне државне установе.

6.1.2.5. Туристички потенцијал

Начин спровођења:

- спроводити на основу просторног плана подручја посебне намене за Обедску бару,
- формирати адекватан тим за реализацију пројектних задатака и коришћење-опслуживање изграђене инфраструктуре (стручно особље, чувари.водичи),

Главне активности:

- путем разгледања заштићеног добра-еколошко образовни туризам (зона А),
- развој рекреативног туризма (вожња чамцима, бициклима, запрегом зона Б),
- наставак изградње и завршетак започетих инфраструктурних објеката,
- стриктно примењивање граничног капацитета броја посетилаца у туристичким зонама,
- куповина пловног објекта- већег чамца за разгледање заштићеног добра,

Процена трошкова: 2.500.000,00 дин,

Време реализације: - континуирано 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- управљач,
- стручне установе,
- надлежне државне институције.

6.1.2.6. Научно - истраживачка база

Начин спровођења:

- израда примењивих пројеката за унапређење научно истраживачког туризма,

Главне активности:

- организовање научних радионица,
- учествовање и припрема тема,
- прерастање у манифестацију међународног карактера,

Процена трошкова: 2.000.000,00 дин,

Време реализације: 2014 - 2016 год,

Носиоци:

- научне институције,
- управљач.

6.1.3. Развој и унапређење простора

Начин спровођења:

- спровођење концепције развоја,
- израда парцијалних пројеката,
- реализација парцијалних пројеката,

Главне активности:

- наставак у реализацији деградираних станишта и привођење нове у површине влажних ливада и пашњака,
- сеча инвазионих врста, кошење машински зељасте и жбунасте вегетације
- остварити оптималан однос бара, мочвара, ливада, пашњака и шума,
- наставак изградње инфраструктурних објеката (туристичких стаза, осматрачница, надстрешница водених огледала и слично),

Процена трошкова: 2.500.000,00 дин,

Време реализације: - континуирано 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- управљач,
- спољни стручни сарадници,
- Завод за заштиту природе.

6.1.4. Намена и режими коришћења земљишта

Намена и начини коришћења земљишта су дефинисани Уредбом о заштити СРП "Обедска бара". Указујемо, да управљач на основу Закона о заштити природе и Уредбе, доноси планска документа и планира спровођење радова из своје основне делатности – шумарства; ловства и рибарства.

Сви планирани радови, мере неге, узгојни радови, коришћење осталих производа, посебно пашарење, као и коришћење ловне и риболовне фауне су усаглашени са одредбама које су дате у режимима заштите (I, II и III степена).

Основни циљ спровођења планираних радова који проистичу из планских докумената управљача су заштита и унапређење природних вредности СРП "Обедска бара".

6.1.5. Промоција Специјалног резервата природе "Обедска бара"

Начин спровођења:

- промоција путем штампања материјала
 - Монографија Обедске баре;
 - Летци, плакати;
 - Туристичке карте;
 - Разгледнице;
 - Доштампавање постојећег материјала о Резервату;
- промоција путем електронских медија
 - Израдити промотивне материјале прикладне за презентацију заштићеног добра путем електронских медија;
- промоција путем мултимедијалних презентација, изложби, сајмова
 - Осмислити садржаје.

Главне активности:

- израда тематског плана за штампање материјала,
- контактирати туристички сектор у вези штампања материјала,
- израдити тематски план за промоцију путем електронских медија,
- издавање промотивног ДВД-а,
- дистрибуирати материјал,
- стално ажурирање и унапређивање веб – странице резервата,
- промоција путем радија, ТВ, путем директних контаката и слично,

Процена трошкова: 8.000.000,00 дин,

Време реализације: континуирано 2011 - 2020 год.,

Носиоци:

- управљач,
- сарадници: фотографи, сниматељи, дизајнери, научници, туристички сектор,
- Завод за заштиту природе,
- Млади истраживачи Србије,

6.1.6. Учесће јавности

Начин спровођења:

- побољшати комуникацију са управљачима осталих заштићених природних добара њихово евентуално укључивање у рад СРП,
- чвршће повезивање у рад са локалним заједницама,
- разговори и образовање локалног становништва,

Главне активности:

- основати Савет СРП кога ће чинити представници: (управљач и сви заинтересовани субјекти на локалним, регионалним и националном нивоу),
- организовати састанке са локалним становништвом и презентовати планове и резултате рада на заштићеном добру,
- организовати међународну прославу – влажних станишта,
- покренути иницијативу о штампању Билтена о СРП “Обедска бара”,
- редовно извештавати медије о раду у СРП,

Процена трошкова:

2.000.000,00 дин

Време реализације: континуирано 2011 - 2020 год.

Носиоци:

- управљач, стручне институције,
- партнери: локално становништво, невладине организације, медији

6.1.7. Културна баштина

На подручју Обедске баре постоји разноврсна и богата културна баштина чији потенцијали нису искоришћени, посебно за развој еко и етно туризма. У циљу проширења туристичке понуде (осим природног богатства) неопходно је урадити студију са туристичком понудом која би обухватила - историјске споменике, археолошка налазишта, музеје и етно понуда. У том смислу, неопходно је издвојити потенцијалне целине за проширење презентације културне баштине. Могуће издвојене целине су:

- *Историјски споменици*
 - потребно је обновити тврђаву “Купиник”, како би се стекли услови за постављање сцене на отвореном простору везано за одређене културне манифестације, типа сликарских колонија, дани посвећени лековитом биљу и пчеларству, Црква Светог Луке, и кућа Путникових се налази у оквиру јединствене целине. У оквиру овог комплекса могла би се оформити стална изложбена поставка у сарадњи са музејом Срема из Сремске Митровице и Војвођанским музејом из Новог Сада,
 - друга целина је представљена остатцима цркве мајке Ангелине (данас обновљена), а пошто се налази у плавном подручју има и посебну туристичку атракцију, ако би се посета, обилазак до ње изводили чамцима.
- *Археолошка налазишта*
 - у сарадњи са археолошким тимовима Музеја Срема и Војвођанским музејом потребно је испитати и активирати поједине најважније археолошке локалитете на пример; Крстови - рана Бронза, Шанац-Велики шанац – млађе камено доба, Хумке и локалитет Баштине – брозано доба и др. Такви локалитети треба да буду доступни посетиоцима.
- *Етно село Купиново*
 - етно село чини десетак кућа са окућницама у приватном власништву, које су под заштитом државе. Њих би уз залагање и финансијску помоћ општинских и државних органа требало ставити у оквир туристичке понуде. Самим тим, могло би се очекивати упошљавање локалног становништва и покретање породично-традиционалне мануфактуре у сврху неговања и презентације културне и етнолошке баштине овог подручја.

Да би се потенцијална културна баштина што боље представила јавности, неопходно је укључивање релевантних субјеката; музеја, завода, туристичких организација, локалног становништва и управљача у циљу израде свеобухватне студије за њихову презентацију и израду парцијалних пројеката након чега би се приступило њиховој реализацији.

Време спровођења – у континуитету 2011 – 2020 г.

Потребна финансијска средства: не процењује се

Носиоци:

- музеји,
- заводи,
- туристичке организације,
- локално становништво,
- управљач.

6.2. Приоритетне мере и активности

Приоритетне мере и активности, обухватају мере и активности које ће се спроводити у заштићеним природним добрима на терену (завршетак започетих радова) и канцеларији, покретањем иницијатива за заштиту и унапређење. Неопходно је у што краћем року завршити са формирањем чуварске и водичке службе и њеног опремања, усагласити посебне основе газдовања шумама и ловне основе са законским прописима који регулишу област заштите природе, покренути иницијативу за измену и допуну Уредбе о заштити СРП “Обедска бара”, усагласити са Законом о заштити природе и завршити теренске радове на заштити и унапређењу који проистичу из Пројекта. “Ревитализација и промоција природних екосистема Купинских греда у Специјалном резервату природе Обедска бара “(2008 год.)⁴.

- Обавезе према Рамсарском бироу
- у току 2011 године неопходно је испунити обавезу према Рамсарском бироу, попунити RIS (Ramsar information sheet) листу и припремити мапу подручја за СРП “Обедске баре”. Наведена обавеза проистиче проглашењем и уписом “Обедске баре” у листу влажних подручја 1977 године .

6.2.1. Формирање чуварске и водичке службе

Стање:

- не постоји чуварска служба резервата која се бави искључиво чувањем ЗПД(чувари заштићеног добра),
- неадекватна опремљеност чувара,

Циљ:

- формирати чуварску и водичку службу за чување и презентацију заштићеног добра,
- припремити чуварску службу,
- опремити чуварску службу (униформе, легитимације, превозним средствима-мотори-чамци и слично),

⁴ Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој, ЈП “Војводинашуме”, ШГ “Сремска Митровица” и Завод за заштиту природе

Мере и начин спровођења:

- обучавањем путем едукације,
- опремањем и куповином опреме,

Главне активности:

- организовањем курсева за едукацију,
- укључивањем стручњака управљача,
- по потреби укључивањем Завода за заштиту природе и спољних стручних сарадника,
- ангажовањем у проналажењу извора финансирања за куповину пратеће опрема за чуваре природе,

Потребна средства:

- бруто ЛД 6 чувара природе 850.000 дин x 10 год = 51.000.000 дин
 - пратећа опрема 7.200.000 дин
- Свега: 58.200.000 дин

Време реализације:

- за формирање службе и едукацију чувара 2013 год.,
- за куповину пратеће опреме 2015 год.,

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе,
- стручни сарадници,
- приступни фондови,
- донације.

6.2.2. Усаглашавање планских докумената са законским прописима

Стање:

- усаглашене основе газдовања шумама ГЈ “Грабовачко-Витојевачко острво” важи до 31.12.2019 године, “Купинске греде” - важи до 31.12.2011 год., “Купински кут” важи до 31.12.2011 год., “Матијевица – Кадиионица” важи 31.12.2011 год., “Јасенска Белило” важи до 31.12.2011 године, “Чењин-Обрешке ширине” важи до 31.12.2011 године,

Циљ:

- усагласити основе газдовања шумама са законским прописима који регулишу област заштите природе,

Мере и начин спровођења:

- спровођењем Уредбе о заштити СРП Обедска бара, део који третира област шумарства,

Главне активности:

- приликом израда основа газдовања шумама, консултовати се са Заводом за заштиту природе,

-
- тражити услова од Завода за заштиту природе за сваку основу газдовање шумама,
 - приликом израда основа газдовање шумама, уносити услове заштите који су издати од Завода за заштиту природе,
 - током извођења радова поштовати прописане мере и услове заштите,

Посебна средства:

- овим Планом управљања се не процењују потребна финансијска средства,

Време реализације:

- након истека сваке појединачне основе газдовање шумама,

Носиоци:

- управљач,
- шумарски факултет,
- Завод за заштиту природе.

6.2.3. Усаглашавање ловних основа

Мере и начин спровођења:

- применом Уредбе о заштити СРП Обедска бара, део који третира ловство,
- усагласити ловне основе са законским прописима који регулишу област заштите природе, после истека трајања важности истих,

Главне активности:

- тражити услове заштите од Завода за заштиту природе и унети их у ловне основе,
- током спровођења ловних основа у пракси придржавати се прописаних мера и услова заштите.

6.2.4. Ревитализација влажних ливада и пашњака у оквиру националних пројеката

У периоду 2011. – 2020. потребно је комплетирати започете активности на ревитализацији влажних ливада и пашњака и спровести завршетак реализације пројекта рестаурације влажних ливада и пашњака у СРП "Обедска бара", у оквиру пројекта – EAF, Conservation-Rehabilitation Measures in Obedska bara/Project/No:YU.NAF.68:Restoration and revitalization of the wet meadows and pastures in Obedska bara Special nature reserve и другог пројекта Conservation-Rehabilitation Measures in Obedska bara/Project/No:CS.NAF.68b., као и националног пројекта Управљача (2003-2006), на 6 издвојених локација.

- Локација **Л1: Влажне ливаде Купиника**, укупна површина за санацију ц.60 ха, до сада обухваћено радом 95% површине. Подручје под режимом заштите III степена, 62 одељење, зона Потковице бр. 9. На простору влажних ливада источног крака Потковице код Купинова, потребно је на целокупном простору где је од 1997. до 2009. сукцесивно уклањана дрвенаста и жбунаста вегетација, одстранити све избојке из старих пањева и обезбедити да не дође до поновног ницања, уклонити све преостале лежеће трупце и гране заостале од ранијих сеча или од наплавина. Целокупну површину треба покосити (таруп) да би се сузбиле коровске биљке и багремац. Неопходно је проводити редовно годишње кошење ревитализованог дела Потковице у зависности од степена бујања вегетације и дужине трајања поплаве. Успоставити по могућности одрживо пашарење. Очистити део на северу и повезати ливаде са воденом стазом ка Ливадама Мајке Ангелине.

- Локација **Л2: Ливаде и пашњаци Мајке Ангелине**, укупна површина за санацију 60 ха. До сада обухваћено радом око 80% површине. Подручје под режимом заштите III степена, 26 шум.одељење и делом 25 шум.одељење. Неопходно је ради очувања ревитализованих површина под ливадама и пашњацима, вршити једно кошење годишње (током јула или августа) и/или проводити одрживо-капацитирано пашарење (овце, краве). Такође је неопходно ради комплетирања површине предвиђене пројектом за ревитализацију, очистити од вегетације крајњи југоисточни шпиз одељења 26, уз уклањање присутних стабала и тарупирање грмља. У склопу тих радова, потребно је као следећу фазу пројекта ревитализације, реализовати и уклањање стабала између ливада Мајке Ангелине и потковице Обедске баре, као и између ливада и баре Чворче на делу 26. и 27. шум. одељења на површини од око 10 ха. Део рубне дрвенасте вегетације уклонити на јужном делу 26. одељења. Ови радови су у функцији повећања биодиверзитета путем успостављања коридора и екотона између отворених барских и ливадских станишта, а од посебног су значаја и за развој еколошког туризма на тој локацији. Изградити приступни пункт за посетиоце чамцима од стране Купинова преко Потковице.

- Локација **Л3: Крстоношића ливаде**, укупна предвиђена површина за санацију ц. 10 ха., до сада обухваћено радом око 5 ха., режим заштите III степена., северни део 62 одељења наспрам Матијевице и хотела код Обрежа, зона Потковице бр. 3. и делом бр. 4. Потребно је на дефинисаном простору уз руб потковице ка високој обали, по дубини депресије од просечно 50 м, вршити редовно кошење вегетације и/или успоставити одрживо/капацитирано сточарство, уз рад на унапређењу водног режима. Проширити влажне ливаде испод изграђене осматрачнице наспрам колоније чапљи. Радови су у функцији развоја еколошког туризма и унапређења биодиверзитета Резервата.

- Локација **Л4: Чењинске ливаде**, укупна предвиђена површина за санацију ц. 15 ха. Подручје под режимом заштите II и III степена, 62. одељење, зона Потковице бр. 1. Потребно је предузети мере на уклањању дрвенасте и жбунасте вегетације, што је уговорна обавеза са Секретаријатом. Након тога, применити мере одржавања путем повремених кошења. У одељењу 52. које се наслања на овај простор, у одсечима к, ф, г, и., као и у одељењу 53. одсек ц., применити меру одстрањивања дрвенасте вегетације осим појединачних старих стабала храста, јасена и беле тополе. Вршити периодично кошење целог подручја.

- Локација **Л5: Влажна станишта рибињак Обреж**, укупна површина 10 ха. Сарадња са Општином на активностима у вези припреме документације (катастар, итд) и договарања-обезбеђивање подршке у циљу реализације пројекта: враћање малог шаранског рибињака код Обрежа у пређашње стање (обезбеђивање редовног плављења и чишћење од грмља). Развој дела рибињака као места допунске исхране ретких врста птица, уз развој туристичке понуде (фото сафари, посматрање птица). На другом (NW) делу рибињака формирање стазе за спортски риболов. Повезати водена станишта рибињака туристичком стазом уз Потковицу са хотелом, где треба изградити осматрачки пункт.

- Локација **Л6: Влажне ливаде ширине**, режим заштите II степена, делови 9, 5, 4,3,2, 1 шумског одељења. Потребно је на дефинисаном простору отворених влажних ливада и барских станишта, проводити једном годишње кошење зељате вегетације као и тарупирање површина густо обраслих багремцом. Радови треба да обухвате површину од око 100 ха. Сагласно обављеним разговорима Завода за заштиту природе и управљача потребно је рубне делове ка високој обали у одељењу 1. превести у јасенову састојину, а рубне делове зараслих греда (Вуков гај, Стојаков гај и Дугачка греда) очистити како би се спојиле влажне ливаде Широке баре са западним отвореним влажним стаништима у одељењу 1.

Стање:

- недовршени радови на ревитализацији влажних и ливадских станишта који проистичу из међународних пројеката,
- делимично завршена планирана изградња инфраструктурних објеката,
- непостоје урађени парцијални пројекти,
- равнотежа и успостављање просторног распореда бара, ливада и шума извршеном ревитализацијом се постепено враћа,

- ревитализовано око 230 ха у влажна и ливадска станишта,
- изграђени инфраструктурни објекти: „Кула Обед“, 8 мониторинг осматрачница, 3 надстрешнице са пратећим садржајем, 5 табли обавештења, 8 информационих табли, изграђено око 11 км туристичко едукативних стаза,

Циљ:

- израда парцијалних пројекта за завршетак ревитализације влажних станишта и изградња планираних инфраструктурних објекта,
- успоставити планирани однос површина ливада, пашњака и шума,
- очувати до сада створене природне вредности у заштићеном добру одржавањем ревитализованих површина,

Мере и начин спровођења:

- реализација парцијалних пројекта,
- ангажовањем сопствене механизације и људства за одржавање до сада ревитализованих површина,
- сваке године на свих шест локалитета извршити поновно кошење (механизовано или ручно), зараслих површина,
- по потреби избојке из пањева и преостала стабла, посећи моторном тестером
- сваке три године заштити изграђене објекте од дрвета премазивањем заштитним средством,
- изградити 5.000 м' туристичко рекреативних и едукативних стаза,
- изградити једну мониторинг осматрачницу и један осматрачки пункт,

Потребна средства:

- за одржавање ревитализованих влажних и ливадских станишта (230ха)	12.000.000,00 дин
- за одржавање инфраструктурних објекта	100.000,00 дин
- изградња нових инфраструктурних објекта	600.000,00 дин
Свега:	12.700.000,00 дин

Време реализације: 2011-2020 год.

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе,
- Млади истраживачи Србије,
- Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи развој.

6.2.5. Спровођење радова по пројекту “Ревитализација и промоција природних екосистема Купинске гредe Специјалном резервату природе “Обедска бара” (2008)⁴

Потписивањем предметног пројекта од стране ЈП “Војводинашуме”, Завода за заштиту природе и Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој 2008 године, започета је активност на његовој реализацији. Пројекат је фокусиран на подручје ревитализације Купинских грда за период 2008 – 2017 године. Активности у оквиру пројекта (неке су спроведене) треба изводити у четири области:

6.2.5.1. Мере заштите биодиверзитета шумских станишта у поступку обнове и реконструкције (по пројекту)⁴

Приликом извођења радова унутар шумских станишта Купинских греда, морају се проводити мере забране било каквих активности у кругу 100 м, тамо где се налазе гнезда орла белорепана (*Haliaeetus albicilla*) и црне роде (*Ciclonia nigra*). Уколико се забележе гнезда неких других крупних птица природних реткости, такође ће се одредити појас стабала који се неће уклањати. Осим тога сва стабла црне тополе старија од 30 година неће се сећи, што је у сагласности са одредбама Уредбе о заштити СРП „Обедска бара“ (Сл.гл.РС 50/93).

На свим површинама где се врши обнова, реконструкција или мера неге (санитарне и узгојне мере) мора се остављати **4 стабла по хектару**, при чему треба водити рачуна да се међу њима налазе витална одрасла стабла шумских едификатора (храст, јасен, граб, брест, топола), као и поједина сува или полусува стабла значајна за очување фауне и гљива. Издвајање стабала врше заједнички стручњаци ШГ „Сремска Митровица“ и Завода за заштиту природе Србије, уз оверавање записником, а у складу са одредбама сертификације шума. Ово важи и за шумске површине које су тренутно у разним фазама обнове.

Радови на терену унутар Купинских греда ће се обављати само у периоду од краја јула до почетка марта, како би се обезбедио мир у стаништима током репродуктивног и вегетативног периода. Вршиће се усклађивање радова и њихова истовремена реализација у шумским, барским и ливадским стаништима на неком делу простора, како би се смањила дужина задржавања људи и механизације.

У наредном планском раздобљу ради заштите и унапређења биодиверзитета, кроз програм заштите и развоја ЗПД и шумске основе, најдаље до 2020.године, обезбедити услове да се када истекне опходња, изврши замена плантажних засада топола и врба, природним шумским екосистемима на следећим локацијама унутар ГЈ „Купинске греде“.

- Одељења 42, 43, 44, 45., површине око 60 ха;
- Одељења 50, 56, 55, 54., површине око 70 ха;
- Потковица Обедске बारे код Купиника, лево од асфалтног пута за Пландиште, одељење 44 ка влажним ливадама, одсеци ц, чистине 16 и 17, површине око 5 ха, одељење 61., одсек б.

Стање:

- започето спровођење мера неге,
- спроводе се на основу FSC – Forest Stewardship Council и упутства Завода за заштиту природе,
- превођење клонских топола по Пројекту, планира се у наредном периоду,

Циљ:

- очување фауне гљива,
- превођење алохтоних плантажа клонских топола у аутохтоне шумске састојине,

Главне активности:

- приликом обнове шумских састојина спроводити закон, чувати гнезда орла белорепана,
- остављати 4 стабла по хектару,
- фазно преводити плантаже клонских топола у аутохтоне шумске састојине,

Потребна средства:

- планирана посебном основом газдовања шумама

Време реализације: 2011 – 2020 год.

Носиоци:

- управљач,
- Завод за заштиту природе.

6.2.5.2. Ревитализација барских станишта са мерама активне заштите(по пројекту)⁴

Унутар Купинских греда постоји 28 бара са површином од 124,14 ха и три ливаде површине ц.75 ха. У пројекат су осим њих укључена и отворена влажна станишта Потковице површине ц. 100 ха (4 локације). Један део тих површина је већ био предмет пројекта ревитализације. Програм заштите и ревитализације барских станишта (124,14 ха) и ливадских станишта (ц. 175 ха) Обедске баре у оквиру овог пројекта, одвијаће се у три основне фазе. Прва фаза подразумева картирање типова вегетације према ЕМЕРАЛД класификацији. Картирање ће се вршити на прегледним мапама 1:5.000, уз коришћење других доступних картографских подлога (шумске, педолошке, хидролошке,...).

Картирање ће обухватити следећа станишта: 1) барска, 2) ливадска, 3) шумска. Приритет је картирање свих бара у оквиру ГЈ"Купинске греде" површине 124 ха, а затим картирање ливадских и шумских станишта.

Друга фаза пројекта подразумева радове на активним мерама заштите и ревитализације деградираних површина под барама које су најугроженије природним процесима зарастања и антропогеним негативним утицајима.

Спровешће се и чишћење наслага од органског материјала и седимената у појединачним барама. Циљ извођења радова је успостављање одговарајућег воденог режима ради повољног услова за опстанак бара, а самим тим и повећања разноврсности биљног и животињског света.

У оквиру барских станишта прво ће се ревитализовати:

Баре: Велика Рогозита, Широка бара, Чворча, Коловића бара, Недозрела бара, Чапља бара, Слезенска бара, Врбовача, Кошарњача, Курјачка бара.

У трћој фази, градиће се и поставити "кућице" и "сплавови" за репродукцију птица.

Стање:

- не ревитализоване баре,
- део ливадских површина потребно ревитализовати цирка 15 ха,
- део отворених влажних ливада ревитализовати цирка 45 ха,

Циљ:

- унапредити заштићено добро,
- успоставити приближан однос бара, ливада и шума (као пре 50 година),
- изградња инфраструктурних објеката ради очувања присуства птица мочварица и развој туризма,

Мере и начин спровођења:

- чишћење уклањањем грмља и дрвенастог растиња (врбе, иве, јасена и тополе), моторном тестером,
- уклањање органских наслага у барама и успостављање повољног режима – машински,
- изградња инфраструктурних објеката,

Потребна средства:

- за ревитализацију уклањање грмља и дрвећа 45 ха	6.500.000,00 дин
- <u>изградња инфраструктурних објеката</u>	<u>850.000,00 дин</u>
Свега:	7.350.000,00 дин

Време реализације:

- I фаза	2014 год.,
- II фаза	2016 год.,
- III фаза	2017 год.

Носиоц:

- управљач,
- Млади истраживачи Србије,
- Завод за заштиту природе.

6.2.5.3. Ревитализација ливадских станишта (по пројекту)⁴

У фокусу су Ливаде Мајке Ангелине на површини од 65 ха. Сагласно пројектним активностима и прецизираном динамиком, потребно је урадити следеће: Чишћење ливада од дрвнасте вегетације, уклањање грмља и дрвећа којима су обрасле; Редовно уклањање отпада; Успостављање одрживог коришћења ливада у функцији њиховог очувања (кошења, пашарење, пчеларење), уз развој еко-туризма. У оквиру ливадских станишта, рубне зарасле делове Ливада Мајке Ангелине ка Чворчи и на јужном делу, треба ревитализовати на површини од ц.10 ха (одељење 26, делови одсека д и а., одељење 27, део одсека г) уклањањем дрвећа и грмља, под условом да се то омогући изменом шумске основе и заменом повшина Голушанове и Преке ливаде. У супротном, ако до измене основе не дође, током 2011 – 2012. треба ревитализовати Голушанове (6,69 ха, 40 одељење) и Преке ливаде (2,92 ха, 26-27 одељење), такође уклањањем присутног дрвећа и грмља, а затим површину редовно косити.

Стање:

- ревитализовано цир. 85% површина,
- недовршено уклањање дрвенасте вегетације око 18 ха,
- успостављено одрживо коришћење ливада (пашарење-говеда),

Мере и начин спровођења:

- израда парцијалних пројеката за извођење радова,
- ревитализација ливадских станишта,
- замена површина за ревитализацију и измена у шумској основи намене површина,

Главне активности:

- сеча и уклањање жбунасте и дрвенасте вегетације обраслих површина - моторном тестером,
- уклањање отпада и одношење са наведених локација (машинама) трактором са приколицом,
- спровести у 2011 години замену површина Голушанове и Преке ливаде за део површине у 26 одељењу и унети у шумску основу,

Потребна средства:

- за ревитализацију (уклањање жбунасти и дрвенастих врста)	21 ха
	1.700.000,00 дин
- <u>уклањање отпада два пута годишње</u>	<u>500.000,00 дин</u>
Свега:	2.200.000,00 дин

Време реализације: 2011 – 2012 година,

Носиоц:

- управљач,
- Завод за заштиту природе.

6.2.5.4. Изградња туристичко рекреативних и едукативних садржаја (по пројекту)⁴

У функцији побољшања заштите и развоја СРП, а посебно његове промоције у јавности и обогаћивања туристичких и едукативних садржаја, потребно је изградити мрежу рекреативно-едукативних стаза, међу којима посебно место заузима постојећа кружна едукативна стаза (КЕС) за промоцију, управљање и мониторинг. Осим КЕС треба трасирати и следеће стазе: Обрешко окно-Ливаде М.Ангелине виа В.Рогозита (ц. 4500 м, 2010-2014 године), Купиник-Кошарњача-КЕС (ц. 2800 м, 2010-2011 године), Купиново-чамац-Манастир Обеда (ц. 600 м, 2007-2010 године), Чворча-Чапља бара (ц. 1400 м, 2011 године), Свирчева бара-Недозрела бара (ц. 1200 м, 2013 године), Чворча-Широка бара (ц. 200 м, 2010 године). Трасиране едукативне стазе треба да имају вишенаменску функцију, за едукацију, рекреацију, образовање, научна истраживања, мониторинг и провођење редовних мера управљања природним добром. Потребно је обезбедити постављање одговарајућих ознака уз вредне примерке дендрофлоре, инфо-табли, клупа и столова, канти за смеће од природних материјала. Преко Потковице код Купинова, наспрам Манастира Обед, потребно је очистити нанос на постојећој депресији (стази за чамце), да би се могла користити за туристичке потребе и уједно да би се смањио број људи који моторним возилима улазе у Купинске греде. На сваком значајном месту треба поставити информативне табле. Потребно је формирати осматрачке пунктове за посетиоце и мониторинг на посебно значајним локалитетима који представљају репрезентативне делове СРП "Обедска бара". Осматрачке пунктове (видиковце) градити од природног материјала и складно уклопити у околни простор. У Купинским гредама је потребно изградити још 4 осматрачка пункта на следећим локалитетима (Чапља бара уговорна обавеза 2010., Широка бара 2015., Недозрела бара 2014., Велика Рогозита 2013., Чењинске ливаде 2012.). Једну осматрачницу са приступном стазом треба изградити на рубу старог рибњака код Обрежа. Такође, је потребно комплетирати туристичко-рекреативну стазу уз спољни руб Потковице, од Обрежа до Купинова.

Начин спровођења:

- обилазак терена,
- прикупљање података,
- израда парцијалних пројеката,

Главне активности:

- просецање туристичко, рекреативних-едукативних стаза, ручно моторном тестером и чистачима у укупној дужини 9000 м,
- уклањање отпада, ручно утовар, одвоз трактор са приколицом,
- изградња 4 осматрачких пунктова по принципу до сада изграђених,

Потребна средства:

- за изградњу стаза	2.600.000,00 дин
- изношење отпада	600.000,00 дин
- <u>изградња објекта</u>	<u>700.000,00 дин</u>
Свега:	3.900.000,00 дин

Време реализације: 2011 – 2015 година

Носиоц:

- управљач,
- Завод за заштиту природе.

6.2.6. *Обнављање спољних граница*

Стање:

- спољна граница резервата обележена 1996 год око 120 км,
- видљивост граница неиспуњава услове Правилника о начину обележавања,

Циљ:

- видно обновити спољне границе,

Мере и начин спровођења:

- ангажовати стручно особље управљача у обнови обележавања граница,

Главне активности:

- на терену у складу са Правилником о обележавању, управљач ће видно обновити границе Резервата да се ове преломне тачке догледају,

Потребна средства:

- материјал шаблони, четкице, фарба	70.000 динара
- <u>брuto ЛД радника</u>	<u>350.000 динара</u>
Свега:	420.000 динара

Време реализације:

- до краја 2013 , односно измене Уредбе о заштити СРП „Обедска бара“,

Носиоц:

- управљач.

6.2.7. *Усаглашавање Уредбе о заштити пецијалног резервата природе” Обедска бара” са Законом о заштити природе*

Доношењем Закона о заштити природе сл.гл.РС бр дошло је до промена у односу на раније важећи Закон о заштити животне средине (Сл.Гл.СР бр.36/2009) самим тим и постојећа Уредба о заштити СРП Обедска бара (рађена на основу Закона о заштити животне средине) треба да се усагласи са новим Законом о заштити природе. Наиме, у сада важећем Закону о заштити природе, не постоји термин.... природно добро I категорије, режими степени заштите су измењени, природним добром се управља (а не стара). Уместо вишегодишњег програма заштите и развоја (важност 5 година), новим Законом о заштити

природе се дефинише израда Плана управљања заштићеним добром чија је важност 10 година. У том смислу, Управљач, у сарадњи са Заводом за заштиту природе ће у писменом облику код владе републике Србије покренути иницијативу за усаглашавање Уредбе о заштити СРП „Обедска бара“и важећег Закона о заштити природе.

6.3. Финансирање и процена трошкова

Планом управљања Специјалним резерватом природе „Обедска бара“ је извршена процена трошкова заштите и развоја Резервата и потенцијални извори финансирања. Сви трошкови, осим трошкова који настају у шумарству, ловству и рибарству, процењени су на основу садашњих вредности као на пример: Бруто ЛД особља задужених за спровођење режима заштите у резервату, вредност опреме, вредност материјала, радни дан машина и слично.

Планом управљања за изворе финансирања предвиђена су средства која треба да се обезбеде путем доступних фондова, донација средства управљача, путем конкурса са израђеним пројектима и других извора.

Годишњим Планом управљања ће бити тачно одређена локација-место извођеља радова, динамика (квартала) и процењена финансијска средства потребна за њихово извођење. Узимајући у обзир значај заштићеног природног добра Обедска бара, неопходно је да се за обезбеђивање процењених финансијских средстава ангажују сви субјекти, посебно државне институције и управљач како би се исти у потпуности и реализовао.

Ред. број	Област за финансирање	Износ процењених финансијских средстава (дин)
6.1.1.	Научно истраживачки и образовни рад	36.500.000 дин
6.1.2.	Коришћење природних вредности	13.500.000 дин
6.1.3.	Развој и унапређење простора	2.500.000 дин
6.1.4.	Намена и режими коришћења земљишта	није процењивано
6.1.5.	Промоција СРП “Обедска бара”	8.000.000 дин
6.1.6.	Учешће јавности	2.000.000 дин
6.1.7.	Културна баштина	није процењивано
6.2.1.	Формирање чуварске службе	58.200.000 дин
6.2.2.	Усаглашавање планских докумената (шумске основе)	није процењивано
6.2.3.	Усаглашавање ловних основа	није процењивано
6.2.4.	Ревитализација влажних ливада и пашњака	12.700.000 дин
6.2.5-6.2.5.4.	Спровођење радова по пројекту: “Ревитализација и промоција природних екосистема Купинске греде СРП „Обедска бара”	13.450.000 дин
6.2.6.	Обнављање спољних граница	420.000 дин
6.2.7.	Усаглашавање Уредбе о заштити СРП “Обедска бара”	није процењено
6.4.	Праћење стања-мониторинг	није процењено
6.5.	Сарадња са осталим управљачима заштићених природних добара	2.000.000 дин
	Непредвиђени трошкови 6% од укупног износа	8.956.200 дин
	Свега процењени трошкови за спровођење Плана управљања	158.226.200 дин

Табела 1.: Процена потребних финансијских средстава за спровођење плана управљања (2011-2020 год.)

Из наведене табеле се види да у обзир нису узети трошкови који настају у области шумарства, ловства и рибарства. Осим тога, процењени су највећи трошкови за формирање, опремање и рад чуварске службе уз обезбеђени бруто личног дохода чувара. Ти трошкови у укупној маси износи 34%. Други по величини су процењени трошкови потребни за израду научно истраживачких студија, израду пројеката и њихову реализацију у циљу унапређења заштите и развоја подручја и они износе 28% од укупно процењених трошкова за спровођење Плана управљања. Остали трошкови учествују са 38% од укупно процењених што представља и реалан однос полазећи од до сада уложених финансијских средстава у заштиту и развој СРП „Обедска бара“.

У табели 2. процењује се утрошак потребних финансијских средстава по годинама и планираним видовима радова.

ИЗНОС ПРОЦЕЊЕНИХ ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА ПО ГОДИНАМА И ОБЛАСТИМА												
Ред. Број	Област финансирања	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Укупно 2011-2020
6.1.1	Научно истраживачки и образовни рад	2.500.000	3.000.000	4.500.000	3.500.000	5.000.000	6.500.000	7.500.000	3.000.000	1.000.000	-	36.500.000
6.1.2	Коришћење природних вредности	750.000	1.100.000	1.160.000	1.160.000	1.160.000	1.160.000	1.430.000	1.500.000	1.800.000	2.280.000	13.500.000
6.1.3	Развој и унапређење простора	500.000	1.000.000	1.000.000	-	-	-	-	-	-	-	2.500.000
6.1.4	Намена режими коришћења земљишта	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.1.5	Промоција СРП "Обедска бара"	300.000	700.000	2.000.000	1.500.000	1.700.000	800.000	250.000	250.000	250.000	250.000	8.000.000
6.1.6	Учешће јавности	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	2.000.000
6.1.7	Културна баштина	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.1	Формирање чуварске службе	1.500.000	2.000.000	11.000.000	10.000.000	7.000.000	6.700.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	5.000.000	58.200.000
6.2.2	Усаглашавање планских докумената	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.3	Усаглашавање ловних основа	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.2.4	Ревитализација влажних ливада и пашњака	2.500.000	3.000.000	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000	900.000	12.700.000
6.2.5-6.2.5.4	Спровођење радова по Пројекту: "Ревитализација и промоција природних екосистема Купинске греде СРП „Обедска бара“	1.500.000	3.000.000	3.500.000	1.000.000	750.000	740.000	740.000	740.000	740.000	740.000	13.450.000
6.2.6	Обнављање спољних граница	-	420.000	-	-	-	-	-	-	-	-	420.000
6.2.7	Усаглашавање уредбе о заштити СРП "Обедска бара"	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.4.	Праћење стања-мониторинг	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.5	Сарадња са осталим управљачима заштићених природних добара	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	200.000	2.000.000
	Непредвиђени трошкови 6% од укупног износа	895.620	895.620	895.620	895.620	895.620	895.620	895.620	895.620	895.620	895.620	8.956.200
	Свега процењени годишњи трошкови	10.845.620	15.515.620	23.355.620	19.355.620	17.805.620	18.095.620	17.115.620	12.685.620	10.985.620	10.465.620	158.226.200

Табела 2.: Процена потребних финансијских средстава за спровођење Плана управљања по годинама (2011-2020 год)

Види се да су процењена средства за финансирање Плана управљања највећа у периоду 2013-2017 године. Што је оправдано. Наиме, за тај период се планира опремање и финансирање чуварске службе, израда научних студија и реализација пројеката који проистичу из њих. За преостале године процењени трошкови су приближно исти јер је њихова намена одржавање ревитализованих површина и изграђених инфраструктурних објеката, као и евентуалан завршетак радова који због одређених разлога нису извршени.

6.4. Праћење стања (мониторинг)

Планом управљања, који ће након усвајања важити у наредних десет година, предвиђа се праћење (мониторинг) стања заштићеног природног добра, свих истраживачких активности, настале промене станишта, значајних биљних и животињских врста, као и свих предузетих мера које План управљања прописује.

Праћење стања (мониторинг) ће трајати у континуитету, а посебно ће се обухватити следеће области:

- поплавни аутохтони шумски екосистем,
- влажне ливаде и пашњаци,
- барски и мочварни екосистеми,
- биљне и животињске врсте (индикаторске, едификаторске и ретке врсте),
- утицај коришћења механизације и пестицида у шумарству,
- утицај рени бунара изграђених у Резервату,
- загађен ваздух (термоелектрана Обреновац).

Наведено је значајно ради утврђивања ефеката у управљању заштићеним природним добром. Осим тога, сви прикупљени подаци праћењем стања (мониторинга) моћи ће да се употребе у научне или друге сврхе, а уочене настале промене ће се моћи кориговати путем предлагања нових активности које ће водити жељеном правцу. Све прикупљене податке, Управљач заштићеног добра, шумско газдинство „Сремска Митровица“ ће предочити јавности.

Индикаторске врсте које ће бити објекат посебног праћења и које су од посебног значаја за праћење утицаја пројекта на биодиверзитет су следеће:

- орао белорепан,
- црна рода,
- беловрата мухарица,
- велики детлић,
- шумски пругасти миш,
- дабар,
- велика храстова стрижибуба,
- барска корњача,
- гаталинка,
- црвенотрби мукач.

Посебна пажња приликом мониторинга биће посвећена аутохтоним и инвазивним врстама биљног и животињског света, међу којима посебно треба издвојити:

- пенсилвански длакави јасен,
- багремац,
- јасенолики јавор,
- кисело дрво,
- циганско перје.

Као почетно стање и основа за упоређивање, послужиће досадашњи резултати истраживања, као и мониторинг у СРП „Обедска бара“, који у континуитету траје од 2002. године у организацији Покрајинског секретаријата за заштиту животне средине и одрживи развој. У оквиру биомониторинга који за потребе Секретаријата ради Завод за заштиту природе Србије РЈ Нови Сад, у претходним годинама су обрађиване следеће теме:

- „мониторинг живог света влажних станишта СРП „Обедска бара“,
- „мониторинг поплавних аутохтоних шумских екосистема у Војводини“,
- „мониторинг тестерице у Војводини – Обедска бара“,
- „мониторинг малог вранца у Војводини – Обедска бара“,
- „мониторинг европског добра на подручју Војводине – Обедска бара“.

У оквиру истог програма мониторинга животне средине на подручју АП Војводине, почев од 2002. године до 2005. вршен је мониторинг значајних компоненти животне средине – воде, ваздуха, земљишта и биодиверзитета у ЗГД, текућим и стајаћим водама. Референтни мониторинг површинских вода рађен је на реци Сави код Шапца, узводно од СРП „Обедска бара“, а мониторинг седимената у кориту Обедске баре („Потковица“). Мониторингом су обухваћени општи параметри (физичко-хемијски показатељи), специфични неоргански полутанти (бакар Cu, кадмијум Cd, хром Cr, жива Hg, олово Pb, цинк Zn и никал Ni), као и специфични органски полутанти (полициклични ароматични угљоводоници, пестициди, летљиви полутанти – оргохлорне компоненте, бензен, толуол, етилбензен и ксилени). На Обедској бари је у периоду 2003-2005. мониторинг вода и седимената обухватио локалитете: Ревеница канал, Крстоношића окно у Потковици, Вок код Купинова.

Старалац СРП „Обедска бара“ ШГ „Сремска Митровица“ у сарадњи са Покрајинским секретаријатом за заштиту животне средине, организовало је од 2003. године мониторинг површинских вода на источном и северозападном делу Потковице, путем редовног праћења нивоа вода на водомерним летвама. За потребе ШГ „Сремска Митровица“ од 2001. Шумарски факултет Београд у Купинским гредама врши мониторинг нивоа подземних вода помоћу мреже пијезометарских батерија различитих дубина (2-4-6 м). Сличан мониторинг се проводи и у Купинском куту и ГВО, а у Јасенској још од почетка 1990-их.

Имајући у виду све напред наведене чињенице, јасно је да постоји добра база података и релативно развијен мониторинг појединих компоненти живог света, воде, ваздуха, земљишта и седимента. Уз постављање новог мониторинг система прикладног праћењу ефеката реализације пројекта у Купинским гредама, ослоњеног на резултате досадашњег рада, биће могућно на одговарајући начин пратити ефекте предузетих активности на природну баштину овог природног добра и на време учити промене, које ће бити од посебног значаја за моделовање неких предложених активности и мера и усмеравање процеса у жељеном правцу.

6.5. Сарадња са осталим заштићеним природним добрима

Виталан значај и интерес за заштићено природно подручје представља усаглашени и заједнички рад као сарадња свих субјеката који су надлежни или заинтересовани за заштиту коришћења и развој природних вредности подручја, односно спровођење појединих обавеза, прописа доношења планова и развоја подручја.

У циљу размене искустава и прикупљања нових сазнања управљач заштићеног природног добра Обедска бара планира сарадњу са осталим управљачима заштићених природних добара, превасходно у оквиру Предузећа (ШГ Нови Сад, Панчево и Сомбор) као и са:

- националним парком „Фрука гора“, који је у најближем окружењу,
- осталим заинтересованим управљачима заштићених природних добара у Војводини и Србији.

У оквиру планиране сарадње сем размене искустава и стечених знања, планом управљања се предвиђа бар једном у години посета и обилазак заштићеног природног добра којим управља други управљач. Исто тако наставиће се сарадња са надлежним институцијама и Министарствима, Покрајинским секретаријатима, Заводима за заштиту природе, Невладиним организацијама, Младим истраживачима Србије, научним институцијама и локалним становништвом.

Начин спровођења:

- организовање посета осталим заштићеним

Главне активности:

- посета другим управљачима
- размена искустава
- евентуална примена искустава других управљача у пракси

Процена трошкова: 2.000.000 дин

Време реализације: 2011 – 2020

Носиоц:

- управљач

6.6. Процена ефикасности управљања

Циљ управљача у спровођењу Плана управљања је извођење пресека и процена ефикасности управљања у првих пет година (2011-2016 год.). Уколико се индуктивном анализом процени да предузете мере и задани циљеви нису дали задовољавајуће резултате, односно ако дође до непожељних промена на терену, управљач предвиђа “прилагодљиво” управљање заштићеним добром. То значи, неопходност измене Плана управљања у виду допуна, у оним сегментима који превасходно указују на неуспех предвиђених циљева и мера у спровођењу плана. Петогодишњим пресеком, допуне плана се могу односити и на усвајање нових сазнања, променом стања у заштићеном добру и слично. Спровођење Плана управљања пратиће се и усмераваати Годишњим планом управљања, а по потреби ЈП “Војводинашуме”, ШГ “Сремска Митровица” може да формира и посебно тело за праћење, усмеравање и спровођење, предвидљивог плана управљања за Специјални резерват природе “Обедска бара”. У вршењу измена-допуна Плана, осим управљача морају активно учествовати све надлежне институције које су у непосредној вези са заштићеним природним добром.

Сагласност за извршене допуне се добија од надлежног Министарства као и за План управљања заштићеним подручјем.

Обрадио:

Дипл.инж.шум., Ђорђе Пејаковић

Директор дела предузећа:

Дипл.инж.шум., Пера Добројевић

VII

7. Литература

1. Гајић М., Караџић Д., (1991): Флора равног Срема са посебним освртом на Обедску бару, Сремска Митровица (389-416)
2. Мишић В., Броз, В. (1962): Предходно саопштење о грабово-јасеново-лужњаквим шумама (*Carpineto-Fraxineto quercetum roboris prou.*) у резерватима Западног Срема, Заштита природе број 21-25, Завод за заштиту природе СР Србије, Београд (177-198)
3. Пузовић С., Стојановић Т., Лоранц В., Марић Б., Ћурековић-Тешић О., Добретић В., Стојшић В., Покрајински завод за заштиту природе, Лазић Л., Стојановић., Павић Д., (2010): Рамсарска подручја Војводине (2) Обедска бара, Покрајински секретаријат за заштиту природе и одживи развој, Универзитет у Новом Саду Природни математички факултет, Нови Сад
4. (2006): Елаборат о постављању и опремању стационарне станице За мониторинг амбијенталног ваздуха на Обедској бари, АД, Био-еколошки центар за истраживања у индустријској производњи и заштити животне средине, Зрењанин
5. (2006): Пејакови, Ђ. Програм заштите и развоја Специјалног резервата природе Обедска бара за период 2006-2010 година, Сремска Митровица
6. (1995): Повратак Обедској бари, Едиција повратак Ибиса свеска 1. Млади истраживачи Србије, Београд
7. (2010): Подаци из евиденције Шумско газдинство "Сремска Митровица", Служба за планирање и газдовање шумама
8. (1993): Предлог за заштиту природног добра "Обедска бара", као Специјалног резервата природе, Завод за заштиту природе, Нови Сад
9. (2008): Пројекат ревитализација и промоција природних екосистема Купинских греда у Специјалном резервату природе "Обедска бара", Покрајински секретаријат за заштиту животне средине и одрживи Развој, Завод за заштиту природе Србије, ЈП "Војводинашуме", Шумско газдинство "Сремска Митровица", Нови Сад-Сремска Митровица
10. (1999): Пројекат техничког осматрања Обедске баре, "Хидробиро-системи" ДОО Нови Сад, Нови Сад
11. (1987): Студија могућности вишенаменског коришћења Купинског кута и Обедске баре, Институт за водопривреду "Јарослав Черни" Београ, РЈ Завод за хидраулику подземних вода и мелиорације, Београд

VIII

8. Прилози

- Извод из Закона о заштити природе; Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Обедска бара"
- Фото-таблице
- Карте Специјалног резервата природе "Обедска бара"

ИЗВОД ЗАКОНА

О ЗАШТИТИ ПРИРОДЕ

(Сл.гл. РС 36/09)

Заштићено станиште

Члан 32.

Заштићено станиште је подручје које обухвата један или више типова природних станишта значајних за очување једне или више популација дивљих врста и њихових заједница.

Циљ заштите станишта је:

- 1) заштита угрожених и ретких типова станишта, екосистема и/или аутохтоних дивљих врста на националном и/или међународном нивоу;
- 2) обезбеђивање повољног стања популација аутохтоне дивље врсте и/или врста;
- 3) омогућавање несметаног одвијања неке од животних фаза аутохтоних дивљих врста (мрешћење, парење, гнежђење, подизање младунаца, презимљавање и друго);
- 4) заштита крајње угрожених и рањивих врста;
- 5) омогућавање протока гена између популација врсте;
- 6) обезбеђивање миграторних путева и одморишта;
- 7) омогућавање научних истраживања, управљања популацијама и образовања.

На заштићеном станишту забрањене су радње и активности којима се угрожава или оштећује један или више типова станишта.

Актом о проглашењу заштићеног станишта ближе се утврђује његов значај, намена и мере заштите.

Зоне заштите

Члан 35.

На заштићеном подручју могу се издвојити зоне у којима се спроводе следећи режими заштите:

- 1) Ia степена – строга заштита;
- 2) Ib степена – строга заштита уз могућност управљања популацијама;
- 3) II степена – активна заштита;
- 4) III степена – активна заштита и могућност одрживог коришћења.

Режим заштите Ia степена – строга заштита се спроводи на делу заштићеног подручја са изворним, неизмењеним или мало измењеним екосистемима изузетног научног и практичног значаја којом се омогућава искључиво природна сукцесија.

У Ia степену заштите искључују се сви облици коришћења простора и активности осим научних истраживања и контролисане едукације. Изузетак могу бити интервентне активности у акцидентним ситуацијама, уз сагласност Министарства.

Режим заштите Ib степена – строга заштита се спроводи на делу заштићеног подручја са изворним, неизмењеним или мало измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја.

У Ib степену заштите могућа су искључиво научна истраживања, контролисана едукација и активности усмерене ка очувању и унапређењу постојећег стања екосистема (контролисано пашарење, кошење, измуљивање, регулисање водног режима и друго).

Режим заштите II степена – заштита се спроводи на делу заштићеног подручја са делимично измењеним екосистемима великог научног и практичног значаја.

У II степену заштите могуће су управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења природног добра без последица по примарне вредности његових природних станишта, популација и екосистема, као и контролисане традиционалне делатности које током свог одвијања нису угрозиле примарне вредности простора.

Режим заштите III степена – заштита се спроводи на делу заштићеног подручја са делимично измењеним и/или измењеним екосистемима од научног и практичног значаја.

У III степену заштите могуће је селективно и ограничено коришћење природних ресурса, управљачке интервенције у циљу рестаурације, ревитализације и укупног унапређења природног добра, одрживо коришћење, развој и унапређење сеоских домаћинстава, уређење објеката културно-историјског наслеђа и традиционалног градитељства, очување традиционалних делатности локалног становништва, развој инфраструктуре усклађене са вредностима, потенцијалима и капацитетима заштићеног простора намењене развоју еколошког, руралног, здравственог, спортско-рекреативног и осталих видова туризма у складу са принципима одрживог развоја.

Режиме заштите предлаже завод у студији о заштити заштићеног подручја.

2. Заштићене врсте

Члан 36.

Дивље врсте које су угрожене или могу постати угрожене, које имају посебан значај са генетичког, еколошког, екосистемског, научног, здравственог, економског и другог аспекта, штите се као строго заштићене дивље врсте или заштићене дивље врсте.

Строго заштићеном дивљом врстом може се прогласити:

- 1) врста ишчезла у Републици Србији и враћена програмом реинтродукције;
- 2) крајње угрожена дивља врста;
- 3) угрожена дивља врста;
- 4) реликтна врста;

-
- 5) локални ендемит;
 - 6) стеноендемит;
 - 7) међународно значајна и заштићена дивља врста;
 - 8) врста којој је из других разлога потребна строга заштита.

Заштићеном дивљом врстом може се прогласити:

- 1) рањива дивља врста;
- 2) ендемична врста;
- 3) индикаторска, кључна и кишобран врста;
- 4) реликтна врста;
- 5) међународно значајна и заштићена дивља врста;
- 6) врста која није угрожена али се због њеног изгледа може лако заменити с угроженом врстом.

Заштићене врсте у смислу овога закона, одређују се на основу националних и међународних црвених листа или црвених књига, стручних налаза и научних сазнања.

Црвену књигу, односно листу која садржи угрожене дивље врсте биљака, животиња и гљива, локалитет на коме се налазе, бројност популације врста и степен угрожености утврђује Министарство, на предлог завода.

Заштита дивљих врста која није уређена овим законом, регулише се посебним прописима.

3. Покретна заштићена природна документа

Члан 37.

Делови геолошког и палеонтолошког наслеђа, као и биолошка документа који имају изузетан научни, образовни и културни значај, могу се штитити као покретна заштићена природна документа.

Покретна заштићена природна документа могу бити:

- 1) сви примерци холотипова, синтипова и генотипова фосила, као и типске врсте фосила;
- 2) сви појединачни минерали и/или кристали и минералне друзе на лежишту;
- 3) сви холотипови и синтипови фосила, типске врсте фосила појединачних минерала и кристала;
- 4) миколошке, ботаничке и зоолошке збирке, као и појединачни конзервирани препарати органских врста, њихови холотипови и синтипови.

Забрањено је сакупљање и/или уништавање покретних природних докумената као и уништавање или оштећивање њихових налазишта.

Еколошка мрежа

Члан 38.

Скуп међусобно повезаних или просторно блиских еколошких подручја која омогућавају слободни проток гена и битно доприносе очувању природне равнотеже и биолошке разноврсности чине еколошку мрежу.

Унутар еколошке мреже њени делови се повезују природним или вештачким еколошким коридорима.

Успостављањем еколошке мреже обезбеђује се повезивање и очување еколошких подручја, односно обнављање станишта којима је нарушено повољно стање, као и очување угрожених врста.

Успостављање еколошке мреже је засновано на научним критеријумима дефинисаним међународним документима чији је Република Србија потписник. Завод у сарадњи са другим стручним и научним институцијама припрема документацију за успостављање еколошке мреже.

Влада на предлог Министарства утврђује еколошку мрежу, као и начин управљања, у складу са потврђеним међународним уговорима.

Еколошки значајна подручја

Члан 39.

Еколошка подручја из члана 38. овог закона су подручја типова станишта или делова типова станишта која посебно доприносе очувању биолошке разноврсности, као и станишта угрожених врста и која представљају еколошки значајна подручја.

Еколошки значајна подручја из става 1. овог члана су:

- очувана подручја која се одликују изузетном биолошком разноврсношћу и од међународног су значаја;
- подручја која доприносе очувању биолошке и предеоне разноврсности;
- подручја типова станишта која су угрожена и ретка на националном, европском и светском нивоу;
- станишта врста које су ретке и угрожене на националном, европском и светском нивоу и станишта ендемичних врста;
- подручја која битно доприносе повезаности популација биолошких дивљих врста биљака, животиња и гљива (еколошки коридори);
- миграторни путеви, одмаралишта животиња, природна плодишта и слично.

Управљањем еколошки значајним подручјем из става 1. овог члана обезбеђује се очување и побољшање његових својстава која су најзначајнија за очување повољног стања типа станишта или врсте.

Праћење стања еколошки значајних подручја, еколошких коридора и целе еколошке мреже, обавља завод и/или друге стручне и научне институције по овлашћењу Министарства.

Очување еколошки значајних подручја

Члан 40.

Заштита еколошки значајних подручја обезбеђује се спровођењем прописаних мера у циљу очувања биолошке и предеоне разноликости, заштите природних вредности, као и достизања повољног стања станишта у складу са одредбама овог закона.

Забрањују се радови и активности које могу довести до угрожавања, нарушавања или уништавања еколошки значајног подручја и до нарушавања или трајне штете на еколошки значајном подручју.

Изузетно, Министарство може дозволити радове или активности из става 2. овог члана у складу са чланом 10. став 6. овог закона.

Садржај плана управљања

Члан 53.

План управљања садржи нарочито:

- 1) приказ главних природних и створених вредности, као и природних ресурса;
- 2) оцену стања животне средине заштићеног подручја;
- 3) преглед конкретних активности, делатности и процеса који представљају фактор угрожавања заштићеног подручја;
- 4) дугорочне циљеве заштите, очувања и унапређења и одрживог развоја;
- 5) анализу и оцену услова за остваривање тих циљева;
- 6) приоритетне активности и мере на заштити, одржавању, праћењу стања и унапређењу природних и створених вредности;
- 7) приоритетне задатке научноистраживачког и образовног рада;
- 8) планиране активности на одрживом коришћењу природних вредности, развоју и уређењу простора;
- 9) просторну идентификацију планских намена и режима коришћења земљишта;
- 10) активности на промоцији вредности заштићеног подручја;
- 11) студијску (истраживачку), програмску, планску и пројектну документацију потребну за спровођење циљева и активности;
- 12) облике сарадње и партнерства са локалним становништвом и другим власницима и корисницима непокретности;
- 13) активности и мере на спровођењу плана са динамиком и субјектима реализације плана управљања и начин оценое успешности његове примене;
- 14) финансијска средства и друге материјалне претпоставке за извршавање поверених послова у управљању заштићеним подручјем и начин њиховог обезбеђења.

Спровођење плана управљања

Члан 54.

На план управљања националним парком сагласност даје Влада по претходно прибављеним мишљењима надлежних министарстава.

На план управљања заштићеним подручјем које је проглашено актом Владе сагласност даје Министарство, по претходно прибављеним мишљењима надлежних министарстава.

На план управљања заштићеним подручјем које је проглашено актом надлежног органа аутономне покрајине, односно надлежног органа јединице локалне самоуправе сагласност даје орган надлежан за послове заштите животне средине аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе по претходно прибављеном мишљењу завода.

Планови управљања из ст. 1, 2. и 3. овог члана остварују се годишњим програмима управљања, на које сагласност даје Министарство, орган надлежан за послове заштите животне средине аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Извештај о остваривању годишњег програма за претходну годину и годишњи програм управљања за наредну годину, управљач доставља надлежном органу до 15. децембра текуће године, а извештај о остваривању плана управљања из члана 52. овог закона најкасније 60 дана пре истека периода за који је план донет.

О предлогу плана управљања заштићеним подручјем управљач је дужан да обавести јавност.

Обавештавање јавности подразумева јавни увид у предложени план.

Јавни увид организује и спроводи управљач заштићеног подручја и траје 30 дана.

Просторни план подручја посебне намене

Члан 55.

Организација, коришћење, уређење простора и изградња објеката на заштићеном подручју врши се на основу просторног плана подручја посебне намене односно урбанистичког плана, у складу са законом.

Планови из става 1. овог члана морају бити у складу са актом о проглашењу заштићеног подручја и планом управљања заштићеним подручјем.

У поступку израде планова из става 1. овога члана, надлежни орган за израду плана, дужан је да прибави услове заштите природе, у складу са чланом 9. овог закона.

Правилник о унутрашњем реду и чуварској служби

Члан 56.

Управљач је дужан да обезбеди унутрашњи ред и чување заштићеног подручја у складу са правилником о унутрашњем реду и чуварској служби који доноси, уз сагласност надлежног органа.

Правилник из става 1. овог члана, за национални парк и заштићена подручја за која акт о заштити доноси Влада, управљач доноси уз сагласност Министарства.

Правилник из става 1. овог члана, за заштићена подручја за која акт о заштити доноси надлежни орган аутономне покрајине или јединице локалне самоуправе, управљач доноси уз сагласност надлежног органа аутономне покрајине, односно јединице локалне самоуправе.

Правилником из става 1. овог члана утврђују се правила за спровођење прописаног режима заштите, а нарочито: начин на који ће се понашати посетиоци, власници и корисници непокретности при кретању, боравку и обављању послова на заштићеном подручју; места, површине и објекти у којима се ограничава кретање или забрањује и ограничава обављање одређених радњи, као и трајање тих мера; врсте дивљих биљака и животиња и друге природне и културне вредности које је забрањено уништавати, оштећивати или узнемиравати; врсте дивљих биљака и животиња чије је коришћење, односно брање, сакупљање и излов ограничено, као и начин и услови обављања тих радњи; начин сарадње са физичким лицима, предузетницима и правним лицима која по различитом основу користе или су заинтересовани за коришћење природних богатстава и простора; услови заштите приликом обављања научних истраживања и образовних активности; места и услови за одлагање отпада; начин одржавања уредности и чистоће заштићеног подручја; начин и организација чуварске службе и чувања заштићеног природног добра, као и опрема и средства неопходна за чување и одржавање.

Актом о проглашењу заштићеног подручја ближе се утврђују садржај, начин доношења и оглашавања акта из става 1. овог члана.

Уредба о заштити Специјалног резервата природе "Обедска бара", (Сл.гл. РС 56/94):

Страна 1800 — Број 56

СЛУЖБЕНИ ГЛАСНИК РС

9. септембар 1994.

2085

На основу члана 43. става 2. Закона о заштити животне средине („Службени гласник Републике Србије“, бр. 86/91, 83/92 и 53/93),

Влада Републике Србије, доноси

УРЕДБУ

О ЗАШТИТИ СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА ПРИРОДЕ „ОБЕДСКА БАРА“

Члан 1.

Део подручја Обедске баре, ставља се под заштиту као природно добро од изузетног значаја и сврстава у I категорију заштите као — СПЕЦИЈАЛНИ РЕЗЕРВАТ ПРИРОДЕ, и са заштитном зоном чини јединствену целину (у даљем тексту: специјални резерват „Обедска бара“).

Члан 2.

Специјални резерват „Обедска бара“ ставља се под заштиту ради очувања остатака меандра реке Саве, са бројним различитим биотопима — мочварне, лимадске, потпуно експлоатисане шуме, са врло сложеном организацијом животињских заједница и са разноврсним живим светом међу којима су и многе природне реткости (око 280 биљних врста — зечји три, тестерјаца, банатски различак, водени орашак, бели докњан и алдобанди и друге; око 180 врста птица — кашикара, чапља — жуца, мала, бела, црна рода, орло белорепан и др.).

Члан 3.

Специјални резерват „Обедска бара“ је на подручју општине Ружа и Пећинци, односно катастарских општина Грабовци, Купиново, Ашања и Обреж.

Површина специјалног резервата „Обедска бара“ износи 9.820 ха од тога је 9.525,4 ха у државној својини, а остало у приватној својини.

Заштитна зона специјалног резервата „Обедска бара“ обухвата површину од 19.611 ха.

Опис граница специјалног резервата „Обедска бара“ и његове заштитне зоне са графичком приказом, одштампан је уз ову уредбу и чини њен саставни део.

Члан 4.

На подручју специјалног резервата „Обедска бара“ успостављају се:

- 1) режим заштите I степена који обухвата подручје Дебеле горе, површине од 314,92 ха;
- 2) режим заштите II степена који обухвата подручје Гребовачко-Вистојевацког острва, Обрепских ширини и Купинске греде, површине од 2.563,08 ха; и
- 3) режим заштите III степена који обухвата површину од 6.940,00 ха која је означена у огласу граница из ове уредбе.

Члан 5.

У специјалном резервату „Обедска бара“ на подручју режима заштите I степена спроводе се мере утврђене законом који уређује заштиту животне средине.

На подручју режима заштите II степена:

1) Забрањено је:

- 1) промена састава шумских састојина и њихова експлоатација,
- 2) пошумљивање бара и ливада,
- 3) вршење свих делатности које мењају услове живота у биотопима, загађивање вода, извођење земљаносних радова, промена вегетације и сл.,
- 4) лов и риболов, осим када је то потребно ради очувања оптималне бројности животиња и заштите од заразних болести,
- 5) сакупљање и коришћење заштићених биљних и животињских врста,
- 6) кретање људи без посебних дозвола,

2. Обезбеђује се: планска саставина сеча стабала, узгојни радови за шумске састојине, кошење ливада после 15. јула сваке две до три године, презентација заштићених подручја, праћење стања природних вредности и успостављање мониторинга за научно-истраживачки рад.

На подручју режима заштите III степена, поред мера из става 2. тач. 2. и 5. овог члана

1. Забрањено је:

- 1) проширивање површина под ауто-америчким тополама,
- 2) сеча појединачних стабала и група стабала аутохтоних топола и врба старијих од 30 година,
- 3) третирање шума хемијским средствима авио-методом, осим у изузетним случајевима неопходним за заштиту специјалног резервата „Обедска бара“,
- 4) на местима глежења орла белорепана и других рода сеча стабала у кругу од 100 м,
- 5) риболов испред упусно-испусних канала у полу-препнику од 100 м од угуста, односно испуста.

2. Дозвољава се: испаша стоке према плану пашарења, извођење хидротехничких радова ради трајног напајања овог резервата водом, активност из побољшања и одржавања еколошких услова, развој туризма, изградња објеката у традиционалном стилу у циљу презентације основних вредности подручја.

Члан 6.

На подручју заштитне зоне специјалног резервата „Обедска бара“ забрањено је упуштање отпадних вода, испаша сеча шума и шумских површина, неконтролисана употреба вештачких ђубрива као и непланска изградња објеката.

Члан 7.

Заштита и развој специјалног резервата „Обедска бара“ спроводи се према програму заштите и развоја.

Програм из става 1. овог члана садржи нарочито: циљеве, приоритетне задатке и активности за спровођење режима заштите из члана 5. ове уредбе, задатке у заштити аутохтоних екосистема, регулисању подземних вода, унапређењу ловне и риболовне фауне, регулисању воде и годишњег режима као и начине уређења грађевинског земљишта, задатке у спровођењу научноистраживачких, културних, васпитно-образовних, информативно-пропагандних и других активности, средства потребна за реализацију овог програма, као и начин њиховог обезбеђења.

Програм из става 1. овог члана доноси се за период од пет година, а остварује годишњим програмом који садржи задатке и послове који се реализују у текућој години, динамичку њиховог извршавања и висину потребних средстава.

На програм из става 1. овог члана, на који су претходно прибављена мишљења министарстава надлежних за послове шумарства и водопривреде, урбанозма, науке, просвете и културе, сагласност даје министарство надлежно за заштиту животне средине.

Члан 8.

О специјалном резервату „Обедска бара“ стара се Јавно предузеће „Србијашуме“ (у даљем тексту: Предузеће).

Члан 9.

Предузеће у обављању послова заштите и развоја специјалног резервата „Обедска бара“ обезбеђује спровођење прописаних режима заштите и очувања природног добра, научно-истраживачких, културних, васпитно-образовних, информативно-пропагандних и других активности, доноси средњорочни и годишњи програм заштите и развоја.

Предузеће подноси извештај о остваривању програма из члана 7. ове уредбе до 15. децембра за текућу годину министарству надлежном за послове заштите животне средине.

Члан 10.

Предузеће у обављању послова заштите и развоја специјалног резервата „Обедска бара“ обезбеђује обележавање специјалног резервата „Обедска бара“, унутрашњи ред и чуварску службу у складу са актом који доноси, уз сагласност министарства надлежног за заштиту животне средине.

Актом из става 1. овог члана уређују се правила за спровођење режима заштите и развоја, а нарочито: начин и услови кретања и боравка посетилаца, начин и услови коришћења ловне и риболовне фауне, пањњака, лековитог биља, шумских плодова, рекреативних и других јавних површина; начин и услови постављања информативних и других ознака, мера заштите приликом обављања научних истраживања и извођења истражних радова; обављање туристичких, угоститељских услуга и других делатности и посебне забране и ограничења у спровођењу режима заштите.

Правила одређена актом из става 1. овог члана и друге неопходне информације за спровођење режима заштите, Предузеће је дужно да на погодан начин јавно огласи тако да буду доступна корисницима и посетиоцима.

Члан 11.

Средства за заштиту и развој специјалног резервата „Обедска бара“ обезбеђују се из прихода остварених обављањем делатности Предузећа, из средстава у буџету Републике и из других извора у складу са законом.

Члан 12.

Програм из члана 7. ове уредбе Предузеће ће донети у року од шест месеци од дана ступања на снагу ове уредбе, а годишњи програм у року од 90 дана од дана ступања на снагу средњорочног програма.

До доношења програма из члана 7. ове уредбе, Предузеће може послове заштите обављати према Привременом програму заштите и развоја који доноси у року од 60 дана од дана ступања на снагу ове уредбе.

Члан 13.

Простори и урбанистички планови, шумске, ловне, риболовне, водостранске, пољопривредне и друге основе и програми који обухватају заштићено подручје морају бити услађени са програмом заштите и развоја из члана 7. ове уредбе.

Члан 14.

Ова уредба ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије“.

„05 број 110-3571/30-02

У Београду, 31. августа 1994. године

Влада Републике Србије

Потпредседник,
Светозар Крстић, с.р.

ОПИС ГРАНИЦА СПЕЦИЈАЛНОГ РЕЗЕРВАТА „ОБЕДСКА БАРА“ И ЗАШТИТНЕ ЗОНЕ И ПОПИС КАТАСТАРСКИХ ПАРЦЕЛА

Подручје Резервата „Обедска бара“ налази се на територији општине Рума и Пећинци, катастарска општина Грабоваци, Купиново, Ашања и Обреж.

Опис граница специјалног резервата „Обедска бара“

Граница резервата иде линијом 12 тачака (приказаних на карти) а по следећем распореду:

Тачка бр. 1. налази се на општинској граници између Руме, Пећинца, тј. на северној међу одељења 65 и 70 газдинске јединице Витојевачког острва.

Од тачке бр. 1 граница наставља правцем Југосток општинском границом до тачке бр. 2.

Од тачке бр. 2. наставља северном границом парцела бр. 1678, 1679, 1736, 1765, затим катастарском границом између Обрежа и Купиново долази до тачке бр. 3.

Од тачке бр. 3. обухвата газдинску јединицу Купинске греде, тј. иде катастарском границом Купиново и Ашање до тачке бр. 4.

Од тачке бр. 4. правцем југа наставља западном границом локалног пута Пећинци — Купиново парцела бр. 3665. долази до тачке бр. 5 на тронежи пута и парцела бр. 105 и 108.

Од тачке бр. 5. скреће према западу границом парцела бр. 105, 106, 107 са 111, 110, 109 до тачке бр. 6. на северозападној међи парцела бр. 111 и 107.

Од тачке бр. 6. иде према југу границом грађевинског реона насеља Купиново до тачке бр. 7 на најјужнијој тачки грађевинског реона, тачка бр. 27.

Од тачке бр. 7. наставља западном границом парцеле бр. 3664/4 пута бр. 2090, 2033 и парцеле бр. 299 до тачке бр. 8.

Од тачке бр. 8. граница иде западном границом канала парцела бр. 2983/1 све до северне обале реке Саве, затим северном обалом Саве обухвата газдинску јединицу Купински хут и долази до тачке бр. 9.

Од тачке бр. 9. наставља према западу северном обалом реке Саве до тачке бр. 10 на општинској граници Пећинци — Рума.

Од тачке бр. 10. правцем северозапада наставља северном обалом реке Саве до тачке бр. 11 на катастарској граници између Грабовца и Нових Витојевца.

Од тачке бр. 11. скреће према северу катастарском границом Витојевца и Грабовца до тачке бр. 12 на катастарској граници тј. на северној међи одељења 8 и 12 газдинске јединице Грабовачког острва.

Од тачке бр. 12. наставља северном границом одељења бр. 12, 16, 20, 22, 28, 32, 37, 43, 43, 52, 56, 60, 65 до тачке бр. 1.

ПОПИС КАТАСТАРСКИХ ПАРЦЕЛА ПРВОГ И ДРУГОГ СТЕПЕНА ЗАШТИТЕ

Катастарске парцеле у оквиру првог степена заштите, КО Купиново: 3007, 3008, 3009, 3010, 3011, 3013, 3014, 3015, 3016, 3017, 3018, 3019, 3020, 3021, 3022, 3023, 3024, 3025, 3026, 3027, 3028, 3029, 3030, 3031, 3122, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 3129, 3130.

Катастарске парцеле у оквиру другог степена заштите, КО Купиново: 3032, 3033, 3034, 3035, 3036, 3037, 3038, 3039, 3040, 3041, 3042, 3043, 3045, 3046, 3047, 3048, 3049, 3050, 3051, 3052, 3053, 3054, 3055, 3056, 3057, 3058, 3059, 3060, 3061, 3062, 3063, 3066, 3067, 3068, 3069, 3070, 3072, 3073, 3074, 3075, 3076, 3077, 3078, 3079, 3080, 3081, 3082, 3083, 3085, 3086, 3087, 3088, 3089, 3090, 3091, 3092, 3093, 3094, 3095, 3096, 3097, 3098, 3099, 3100, 3101, 3102, 3103, 3104, 3105, 3107, 3108, 3109, 3110, 3111, 3112, 3113, 3114, 3115, 3116, 3117, 3118, 3119, 3120, 3121, 3122, 3123, 3124, 3125, 3126, 3127, 3128, 3129, 3130, 3131, 3132, 3133, 3134, 3135, 3136, 3137, 3138, 3139, 3140, 3141, 3142, 3143, 3144, 3145, 3146, 3147, 3148, 3149, 3150, 3151, 3152, 3153, 3154, 3155, 3156, 3157, 3158, 3159, 3160, 3161, 3162, 3163, 3164, 3165, 3166, 3167, 3168, 3169, 3170, 3171, 3172, 3173, 3174, 3175, 3176, 3177, 3178, 3179, 3180, 3181, 3182, 3183, 3184, 3185, 3186, 3187, 3188, 3189, 3190, 3191, 3192, 3193, 3194/1, 2, 3198, 3199/1, 2, 3205, 3206, 3005/2, 3073, 3074, 3075, 3199, 3200, 3277, 3278, 3303, 3304/1, 3266, 3267.

КО Обреж: 1117, 1677, 1706, 1710, 1718, 1719, 1722, 1736, 1737, 1738, 1739, 1740, 1744, 1752, 1763, 1764, 1765, 1777, 1779, 1666, 1667, 1668, 1669, 1670, 1671, 1672, 1673, 1674, 1675, 1676, 1677, 1680, 1681, 1682, 1683, 1684, 1685, 1686, 1687, 1688, 1689, 1690, 1691, 1692, 1693, 1694, 1695, 1696, 1698, 1699, 1701, 1702, 1703, 1705, 1706, 1707, 1708, 1709, 1710, 1711, 1712, 1713, 1714, 1715, 1716, 1779.

КО Грабовци: 1592, 2586, 2587, 2588, 2589, 2590, 2591, 2593, 2595, 2596, 2597, 2598, 2599, 2600, 2601, 2602, 2603, 2604, 2605, 2606, 2315, 2318, 2320/2, 2335/2, 2337, 2360, 2364, 2370, 2398, 2403, 2404, 2406, 2423, 2427, 2430, 2457, 2460, 2461, 2462, 2463, 2472, 2500, 2506, 2507, 2508, 2509, 2510, 2512, 2510, 2517, 2518, 2519, 2520, 2521, 2522, 2544, 2545, 2546, 2550, 2551, 2560, 2567, 2570, 2295, 2296, 2297, 2299, 2306, 2307, 2308, 2309, 2310, 2311, 2312, 2313, 2317, 2310, 2322, 2323, 2324, 2325, 2364, 2365, 2639.

Граница заштитне зоне

Северну границу подручја чини катастарска граница КО Грабовци, КО Огар, КО Обреж, КО Ашања.

Источну границу подручја представља граница која дели општине Пећинци и Земун.

Јужну границу чини граница која се протеже средином тока реке Саве.

Западну границу чини катастарска граница између КО Нови Витојевци и КО Грабовци.

Бели локвањ (*Nymphaea alba*) 1.

Жути локвањ (*Nephar lutea*) 2.

Плетариа (*Pietaria alliacea*) 3.

Мочварна орхидеја (*Orchis laxiflora*) 4.

Јари јоргован (*Hesperis matronalis*) 5.

Тестерица (*Stratiotes aloides*) 6.

Мешинка (*Utricularia vulgaris*)

1.

Барска перуника (*Iris pseudacorus*)

2.

Иђирот (*Acorus calamus*)

3.

Дугороги орашак (*Najas longicarpa*)

4.

Дремовац (*Leucojum vernum*)

5.

Алдрованда (*Aldrovanda vesiculosa*)

6.

Барска папрат (*Thelypetris palustris*) 1.

Берендичак (*Oenanthe aquatica*) 2.

Ђурђевак (*Convallaria majalis*) 3.

Бели слез (*Althaea officinalis*) 4.

Гавез (*Symphytum officinale*) 5.

Метвица (*Mentha pulegium*) 6.

Сунчаница (*Lepiota procera*)

1.

Вргањ (*Boletus edulis*)

2.

Дрен (*Cornus mas*)

3.

Храст лужњак (*Quercus robur*)

4.

Бела топола (*Populus alba*)

5.

Дивља крушка (*Pyrus piraster*)

6.

Вилин коњиц (*Odonata* spp.)

1.

Осолике муве (*Temnostoma vespiforme*)

2.

Јеленак (*Lucanus cervus*)

3.

Ластин репак (*Papilio machaon*)

4.

Чиков (*Misgurnus fosillis*)

5.

Црнка (*Umbra* spp.)

6.

Фото-таблица 5. Преглед разноврсности (фауна) животињског света

Ватрена жаба (*Bombina orientalis*)

1.

Шарка (*Vipera berus*)

2.

Барска корњача (*Emys orbicularis*)

3.

Ливадски гуштер (*Lacerta agilis*)

4.

Кашикара (*Platalea leucorodia*)

5.

Велика бела чапља (*Casmerodius albus*)

6.

Зелена жуна (*Picus viridis*)

1.

Црна рода (*Ciconia nigra*)

2.

Орао белорепан (*Haliaeetus albicilla*)

3.

Ражањ (*Plegadis falcinellus*)

4.

Хермелин (*Mustela erminea*)

5.

Дивља мачка (*Felis silvestris*)

6.

Јазавац (*Meles meles*)

1.

Видра (*Lutra lutra*)

2.

Дабар (*Castor fiber*)

3.

Јелен (*Cervus elaphus*)

4.

Срна (*Capreolus capreolus*)

5.

Препелица (*Coturnix coturnix*)

6.

„Кула Обеда,,

1.

„Кула Купиник,,

2.

Острво птица у изградњи

3.

Острво птица

4.

Водено огледало

5.

Плутајуће острво

6.

Мониторинг-осматрачница 1.

Надстрешница и кружна едукативна стаза 2.

Надстрешница са мостићем 3.

Смерокази и туристичка стаза 4.

Туристичко рекреативна стаза 5.

Клупе и столови за одмор 6.

Ревитализована влажна станишта „Ширине,, 1.

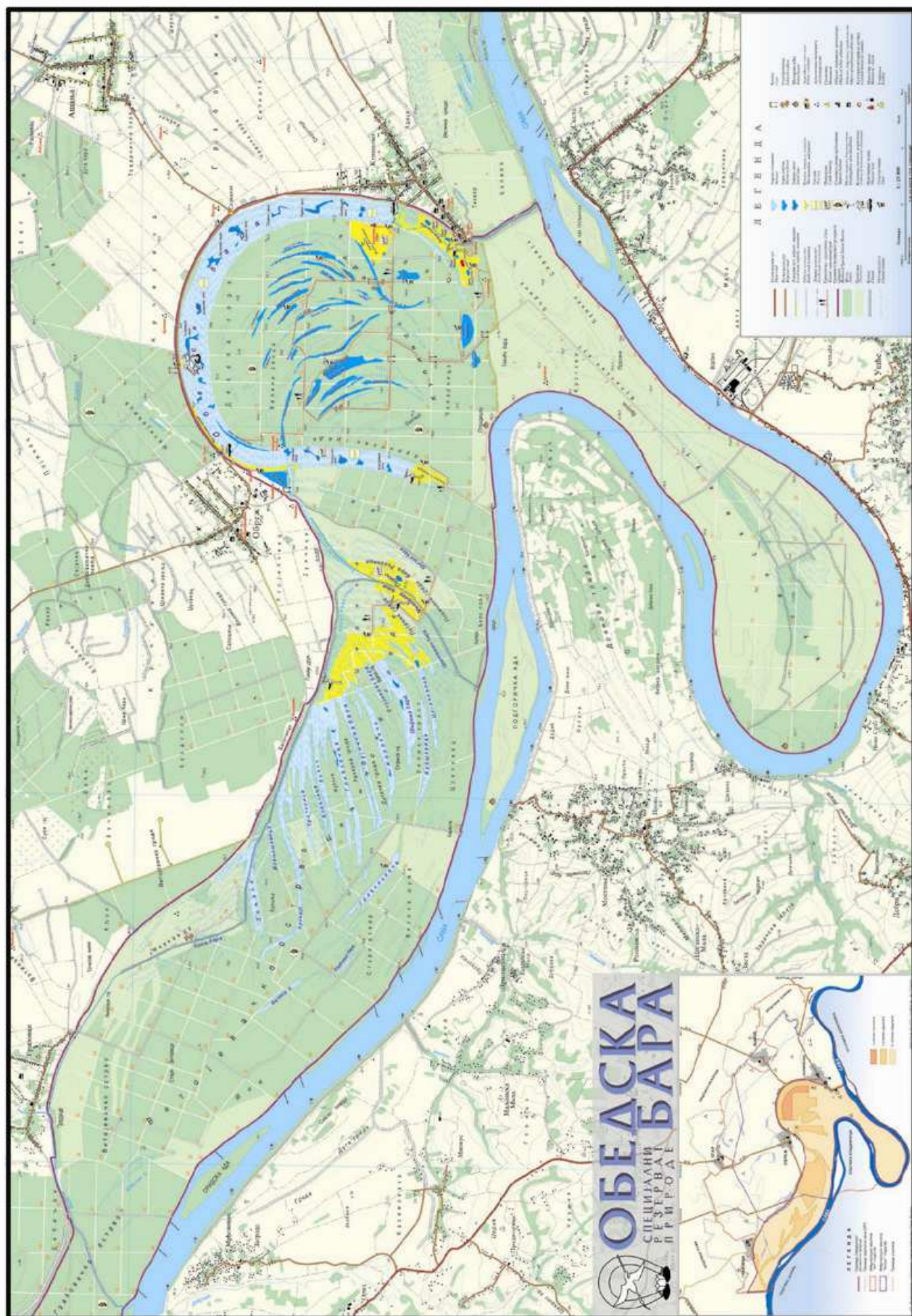
Ревитализација влажних станишта-машински 2.

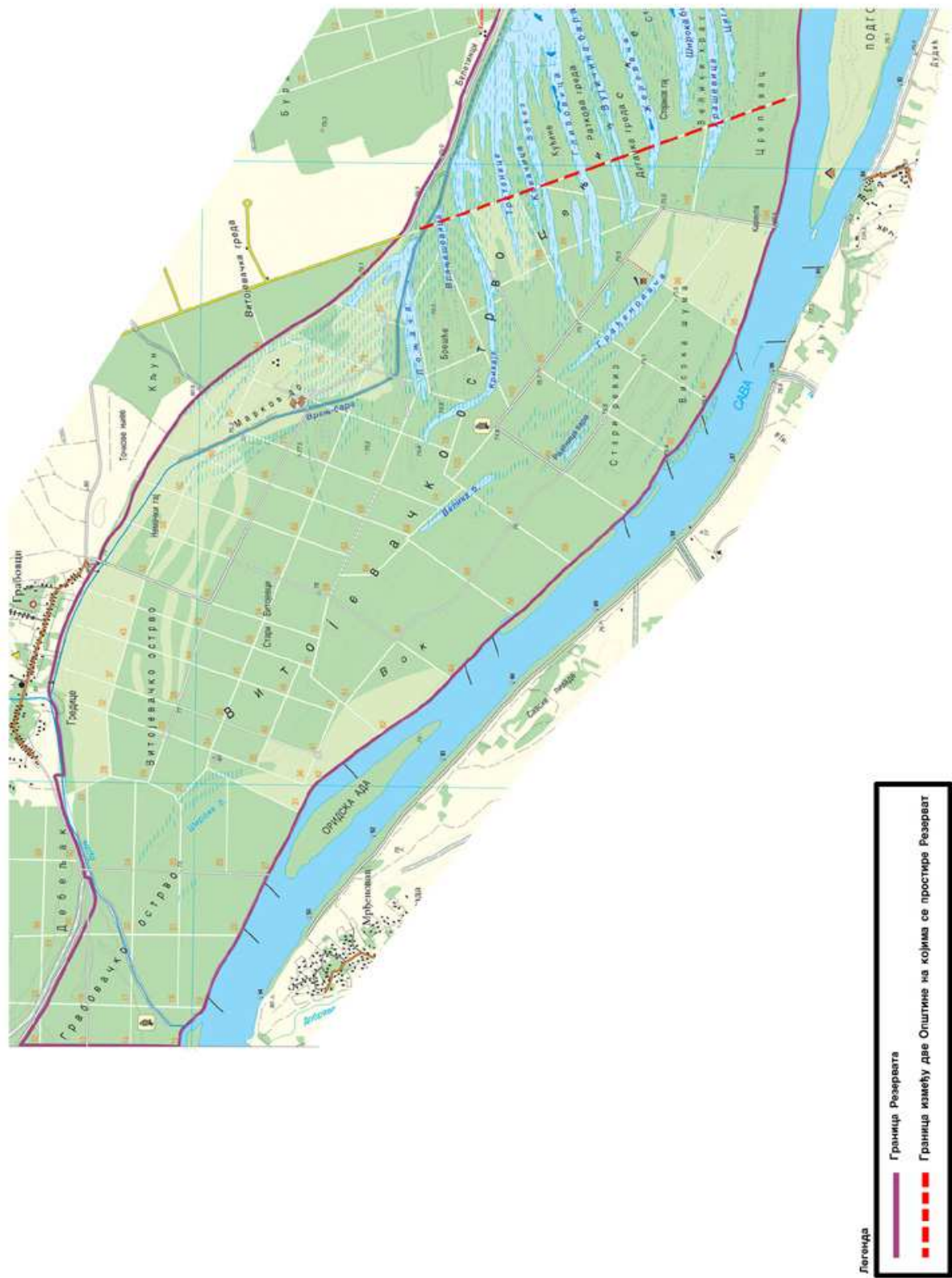

Ревитализација влажних ливада „Купиника,, 3.

Ревитализовани пашњаци „Мајке Ангелине,,
поплавлени 4.

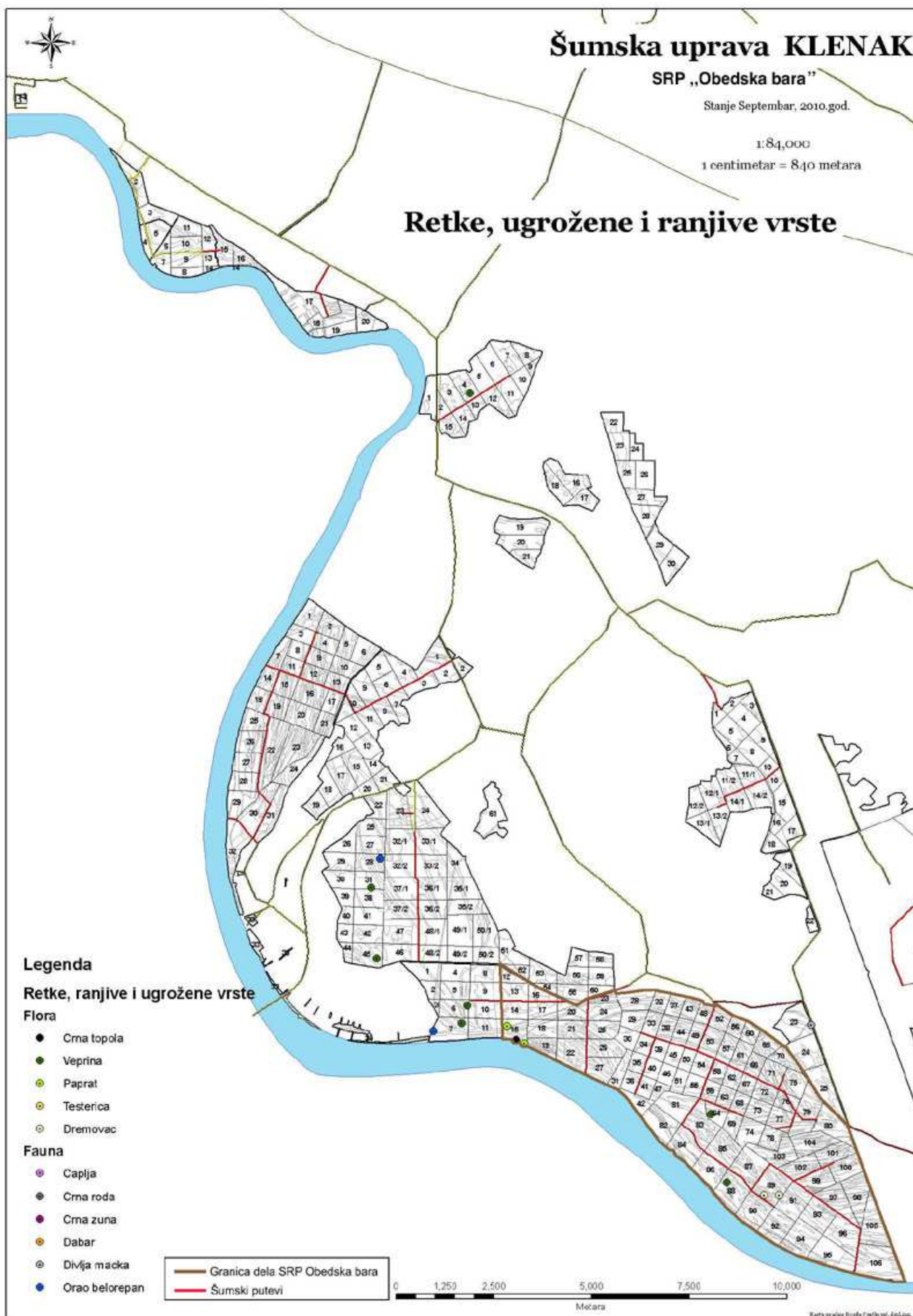

Карта 3. ДЕО СРП „ОБЕДСКА БАРА“, ЗА КОЈИ СЕ ПЛАНИРА ИЗРАДА СТУДИЈЕ: РЕВИТАЛИЗАЦИЈА ПРИРОДНИХ ЕКОСИСТЕМА ГРАБОВАЧКО-ВИТОВАЧКО-ОСТРВО

Karta 4. PRAĆENJE-MONITORING ZNAČAJNIH VRSTA FLORE I FAUNE

Karta 5. PRAĆENJE-MONITORING ZNAČAJNIH VRSTA FLORE I FAUNE